

teatr powszechny

Teatr, który się wtrąca

Zygmunt Hübner

Zeszyt metodyczny nr 1

Materiały dla nauczycieli

Natalia Woróżbyt

Dzienniki Majdanu

Natalia Woróżbyt

Dzienniki Majdanu

Materiały dla nauczycieli

Opieka metodyczna i merytoryczna: Michalina Butkiewicz

teatr powszechny

Teatr, który się wtrąca

Zygmunt Hübner

Natalia Woróżbyt

Dzienniki Majdanu

Przekład: **Agnieszka Lubomira Piotrowska**

Realizacja: **Wojtek Klemm, Efrat Stempler**

Dramaturgia: **Joanna Wichowska**

Scenografia: **Anna Met**

Muzyka: **Micha Kaplan**

Asystentka scenografki: **Dorka Budacz**

Inspicjentka: **Julia Ossowska-Saar**

Występują

Paulina Chruściel

Paulina Holtz

Maria Robaszkiewicz

Grzegorz Falkowski

Michał Napiątek

Michał Sitarski

Kazimierz Wysota

Premiera 24 października 2014 roku

W spektaklu wykorzystano fragment dramatu „Popiełuszko”
autorstwa Małgorzaty Sikorskiej-Miszczuk

21 listopada 2013 roku powstaje Euromajdan. Protesty obywateli Ukrainy, ich walka o prawo do rozwoju zainteresowały Świat. Przy okazji wszyscy zaistnieli: politycy, obserwatorzy, media wszelakie, artyści, działacze, eksperci. Programy informacyjne nadawały bezpośrednie relacje z Majdanu, w studiach telewizyjnych gośćmi głównymi byli...

Przeszły święta, potem – coraz ciszej, spokojniej, od czasu do czasu gdzieś coś... do lutego 2014 roku, kiedy to na Euromajdanie połała się krew. Zginęło wielu, wielu utraciło zdrowie. Znowu zainteresowanie i transmisje... Nawet pomagaliśmy my Polacy. Teraz newsy się skończyły. Chyba, że zdarzy się znowu coś wyjątkowego, odżyją. Tymczasem na Ukrainie przeprowadzono wybory, Rosja zajęła Krym, w obwodach wschodnich toczy się prawie regularna wojna, w pozostałych częściach trwa budowa suwerennego, autonomicznego państwa.

Dlaczego, upraszczając, o tym piszę?

Bo wszystko dzieje się obok naszego kraju – Polski. Świat wiruje, Światu grozi wojna, sytuacja staje się coraz trudniejsza... Bo przypomina mi się polska droga do niepodległości". Solidarność 1980 roku jak Euromajdan, stan wojenny, nędza lat 80 – tych i prześladowania opozycjonistów, Okrągły Stół, 4 czerwca, atmosfera zastraszania Polaków przez „przyjaciół” niemieckich – enerdownców i bloku sowieckiego (może pełnili rolę dzisiejszych separatystów?), upadek muru berlińskiego, a potem budowanie suwerennego państwa. Wybory, kryzysy, reformy Balcerowicza, denominacja złotówki... Wielu straciło pracę, wielu musiało się przekwalifikować, wielu wycofało się z walki....Było bardzo trudno, ale jest postęp!

Łatwo dostrzec analogie między walką Ukraińców a dramatycznymi zdarzeniami polskiej drogi do niepodległości. Jeśli tak jest, a ja tak zakładam, muszę jako nauczycielka zadać sobie wiele pytań o moją pracę, o pracę mojej polskiej szkoły, która istnieje w niepodległym, suwerennym już kraju:

Czy te wydarzenia znajdują się lub znalazły w kręgu zainteresowań polskiej szkoły? Jeśli tak, to w jaki sposób? W jakim zakresie? Zadam pytania dalsze, istotniejsze moim zdaniem:

Ile czasu na ważne wydarzenia aktualne i nieodległe poświęca współczesna Szkoła, a ile na rozwiązywanie testów, arkuszy egzaminacyjnych przygotowanych przez różnej maści instytucje, dla których najczęściej pracują te same osoby: Operon, Stentor, Nowa Era, Gazeta Wyborcza, Instytut Badań Edukacyjnych, okręgowe komisje egzaminacyjne, tzw. Wałbrzych...

Czy zajęcia ograniczone do świata podręczników i programów nauczania przygotowanych przez wydawnictwa (znowu!) uczniów interesują? Angażują może? Prowokują do poszukiwania nowych rozwiązań? Czy rozważania nad przydawkami przymiotnikowymi, wczuwanie się w świat bohaterów Konopnickiej, definicje gatunków prasowych, czytanie rozdziałów o np. utlenianiu – uczą? Czego? Definicji, terminów, dat.

A ile jest spraw do przegadania! Tak, do przegadania, omówienia, do kłótni, do śmiechu!

Chcemy – teatr, autorzy scenariuszy, ja – pokazać, że o Współczesności, o Dziś można rozmawiać z uczniami wykorzystując przedstawienie teatralne. Można realizować podstawę programową wielu przedmiotów, odwołując się do przedstawienia teatralnego. Można w tym samym czasie, na różnych zajęciach kształcić różne umiejętności zapisane w podstawach programowych w formie efektów nauczania. Kilka różnorodnych zajęć, skoncentrowanych wokół jednego kręgu tematycznego, rozwija, daje uczniom wiele perspektyw interpretacyjnych, a poszerzając je, uczy wnioskowania.

W pierwszym zeszycie, z pokorą wobec Państwa wiedzy i umiejętności, pozwalamy sobie zaproponować 4 różne scenariusze lekcji: języka polskiego, wiedzy o społeczeństwie, historii i społeczeństwa, w których wykorzystujemy możliwości przedstawienia teatralnego *Dzienniki Majdanu*. Są to zajęcia zróżnicowane, uwzględniające poziom ucznia, a nie nauczyciela – erudyty, prowadzone metodami aktywnymi, prowokujące do rozważań, zakładające wewnętrzne przeżycia, wychodzące od tematów bieżących i jednocześnie odnoszące się do przeszłości.

Dlaczego zajęcia są inspirowane i i wykorzystują przedstawienie teatralne?

Bo Teatr daje emocje. A my chcemy: odejść od testów, odsunąć podręcznik i definicje i zaangażować uczniów. Chcemy zaczynać od Tu i Teraz, aby mówić o przeszłości. Każde przedstawienie daje możliwość kontaktu ze światem, który istnieje tylko TU i TERAZ. Teatr jest więc szczególnie ważny wtedy, gdy powinniśmy mówić o sprawach trudnych lub drażliwych. Fikcyjność teatralnej rzeczywistości, lub jak kto woli – jej ułuda – umożliwiają otwartość rozmowy z uczniami. Wszak mówimy o bohaterach przedstawienia, nie o sobie. Rozmawiamy o bycie, wobec którego możemy zachować dystans. Przedstawienie teatralne poprzez cielesność aktorów, ich głos, przeżycia zobrazowane w grze scenicznej, świat stworzony przez scenografię, dźwięk muzyki oddziałują na wszystkie zmysły. Jak to się teraz mówi w psychologii, pozwala wykorzystać różne, indywidualne systemy reprezentacji. Nauczyciel może wykorzystać w pracy z uczniami teorię wielorakich inteligencji.

Bez zainteresowania i zaangażowania ucznia – nie ma dziś jego uczestnictwa w zajęciach.

Michalina Butkiewicz

Język polski
Michalina Butkiewicz

TEMAT

Rzeczywistość na gorąco. Historia w pamięci i literaturze. Euromajdan – początek czy koniec?

Lekcje języka polskiego (cz.1 i cz.2) dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych inspirowane przedstawieniem *Dzienniki Majdanu* w reż. Wojtka Klemma

CZĘŚĆ 1 ---

CELE ZAJĘĆ:

Uczeń/uczennica:

- dokonuje refleksji nad tekstami kultury w kontekście aksjologicznym
- prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktów z tekstami kultury
- wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania tekstu
- wykorzystuje w interpretacji konteksty historyczne i kulturowe
- samodzielnie redaguje wypowiedź interpretującą utwór
- opisuje konflikty występujące w świecie

METODY:

- praca z tekstem
- dyskusja
- praca w grupach
-

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- nagranie *Murów* w wykonaniu J. Kaczmarzkiego
- karty z tekstami *Murów* J. Kaczmarzkiego

CZAS: 45 min.

1. Bez wstępu, po dokonaniu czynności porządkowych, włącz pieśń Jacka Kaczmarskiego – *Mury*. Pozwól, aby pieśń wybrzmiała.
2. Zapytaj uczniów: o wrażenia, czy znają pieśń, czy wiedzą, z jakim okresem historii naszego kraju jest związana. *Pozwól na swobodne wypowiedzi. Ciekawe, na ile pokolenie Y zna polską współczesność... Jeśli okazałoby się, że uczniowie nie mają wiadomości, proponowałabym w porozumieniu z nauczycielami was przygotować zajęcia, które pozwolą uzupełnić braki, aby po nich przystąpić do dalszych zajęć (kolejnej lekcji). Jeśli uznasz, że orientacja uczniów w zagadnieniach jest wystarczająca, idź dalej, a przede wszystkim pochwal uczniów za to, że są zorientowani w ważnych dla każdego Polaka problemach.*
3. Rozdaj uczniom teksty Murów J. Kaczmarskiego i daj chwilę na ich przeczytanie.
4. Dokonajcie interpretacji utworu, zwracając uwagę na:
  - znaczenie motywów:
    - murów, krat, kajdan, bata: *symbole zniewolenia, przemocy, ucisku, wyzysku, ciemnienia ludzi (biblijne Mury Jerycha, Polacy więzieni przez zaborców, zsyłki na Syberię, więzienie opozycjonistów przed 1980 rokiem i po 1980 roku...)*
    - poety – śpiewaka: *artysta – śpiewak daje inspirację do zrywu, działania ludowi (nawiązanie do literatury romantycznej, Konrada Wallenroda), ale potem „traci swą pieśń”, żyje ona własnym życiem, jest przejęta przez ludzi, którzy swoimi działaniami wypaczają jej sens*
  - sensy:
    - refrenu: *zmiana tekstu „mury runą” na „mury rosną” – ludzie sami siebie wpędzają w niewolę, wzywają do nienawiści, niszcząc dewastując swoje miejsca i wykluczając innych*
    - zwrotek: *zmiana tekstu: „on natchniony”, „on im dodawał pieśnią sił” na „patrzył na równy tłumów marsz”, „milczy wsłuchany w kroków huk” oznacza samotność pieśniarza, odejście od jego idei i wartości...*
5. Teraz poproś uczniów, aby napisali na kartach, po drugiej stronie kartki z tekstem *Mury*, własną interpretację sensu pieśni, w której uwzględnią przemyślenia wypowiedziane na lekcji. Przeznacz na to 15 minut.
6. Zbierz karty, sprawdź i oceń.

Zapoznaj się z informacjami o Jacku Kaczmarskim, np.:
<http://www.kaczmarski.art.pl/tworczosc/zapowiedzi/mury.php>
oraz z historią jego pieśni *Mury*.

TEMAT

Euromajdan – początek czy koniec?

CZĘŚĆ 2

CELE ZAJĘĆ:

Uczeń/ uczennica:

- dokonuje refleksji nad tekstami kultury w kontekście aksjologicznym
- prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktów z tekstami kultury
- wykorzystuje w interpretacji konteksty historyczne i kulturowe
- opisuje konflikty występujące w świecie
- twórczo rozwiązuje zagadnienia i problemy

METODY:

- praca z tekstem
- dyskusja
- praca w grupach
- mapa mentalna

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- przedstawienie *Dzienniki Majdanu* w Teatrze Powszechnym
- tekst młodzieży *Wolność*, który powstał w ramach warsztatów wokalnych *Fight for Your Right* Chóru Eksperymentalnego Gre Badanie w Tymczasowym Uniwersytecie Powszechnym

CZAS: 45 min.

I. Część wstępna

Podziel klasę na 5 grup. Poproś, aby stworzyli mapę mentalną, na której odpowiedzą na pytanie:

Jak pojmowali/pojmują Wolność:

1. **Polacy pod zaborami:** *odzyskanie własnego państwa, posługiwanie się językiem polskim, utworzenie polskich organów państwowych*
2. **Polacy w czasach PRL:** *wyzwolenie państwa spod wpływów i ingerencji ZSRR, prawo do wolności słowa, sumienia, prawo do wyznawania religii*
3. **Polacy dziś:** *nie ma jednego rozumienia Wolności, emigracja, kult języka angielskiego, podział na grupy społeczne, wiekowe, zawodowe...*
4. **Ukraińcy na Euromajdanie:** *prawo do stowarzyszenia się z Unią Europejską, prawo do zachowania odrębnej państwowości, wyzwolenie się spod wpływów Rosji...*
5. **Ukraińcy dziś:** *nie ma jednego rozumienia Wolności, podział na regiony kraju, separatyści, zróżnicowanie narodowościowe...*

Uwaga: Każda grupa zajmuje się jednym zagadnieniem.

II. Część zasadnicza

1. Przedstawiciele grup, wskazani przez Ciebie, prezentują poglądy grupy.
2. Podsumujcie wypowiedzi i zapiszcie wnioski, umieszczając je w widocznym miejscu.
3. Odwołaj się do przedstawienia *Dzienniki Majdanu*. Zapytaj, które sceny przedstawienia wywarły na uczniach największe wrażenie? Odpowiedzi zapisujcie na tablicy lub dużej kartce papieru:
Np.: sceny strachu, groteskowe sceny zbrojenia się we wszystko, próby zabezpieczenia przy pomocy wszystkiego własnego ciała, emocjonalne pytania do widzów: co Cię obchodzi Ukraina?, symulacja ruchu, obrony i starć, chaos...

4. Zapytaj uczniów: **A czy Ciebie obchodzi Ukraina? Co wiesz o walkach Ukraińców? Jak można pomóc Ukrainie?**

Pozwól na swobodne wypowiedzi, nie komentuj, a następnie sprowokuj wypowiedzi uczniów na temat:

5. **Euromajdan to początek czy koniec drogi Ukraińców?**

Uwaga: Ważne, aby uczniowie mówili „od siebie” nawet jeśli nie zgadzasz się z ich poglądami, pytaj tylko dlaczego tak sądzą. Ważne, aby chcieli mówić i uzasadniali swoje przemyślenia.

III. Część końcowa

1. Rozdaj uczniom (każdemu) karty z tekstem pt.: *Wolność* – załącznik nr 2
2. Przeczytajcie ten tekst co najmniej 2 razy.
3. Zapytaj, czy zgadzają się z poglądami kolegów. Pozwól na swobodne wypowiedzi.
4. Powiedz, że ten tekst można rapować i jeśli im odpowiadają poglądy w nim zawarte – niech znajdą dla niego swój rytm.
5. Podkreśl, że jeśli chcieliby wyrazić inne przemyślenia – niech spróbują napisać tekst własny. Prezentacja tekstu na kolejnej lekcji. I to może być zadaniem domowym.

Mury

On natchniony i młody był, ich nie policzyłby nikt
On im dodawał pieśnią sił, śpiewał, że blisko już świt
Świec tysiące palili mu, znad głów unosił się dym
Śpiewał, że czas, by runął mur, oni śpiewali wraz z nim

Wyrwij murom zęby krat
Zerwij kajdany, połam bat
A mury runą, runą, runą
I pogrzebią stary świat!

Wkrótce na pamięć znali pieśń i sama melodia bez słów
Niosła ze sobą starą treść, dreszcze na wskroś serc i dusz
Śpiewali więc, klaskali w rytm, jak wystrzał poklask ich brzmiał
I ciężyłańcuch, zwlekał świt, on wciąż śpiewał i grał

Wyrwij murom zęby krat
Zerwij kajdany, połam bat
A mury runą, runą, runą
I pogrzebią stary świat!

Aż zobaczyli ilu ich, poczuli siłę i czas
I z pieśnią, że już blisko świt, szli ulicami miast
Zwalali pomniki i rwali bruk – Ten z nami! Ten przeciw nam!
Kto sam, ten nasz najgorszy wróg! A śpiewak także był sam

Patrzył na równy tłumów marsz
Milczał wsłuchany w krok huk
A mury rosły, rosły, rosły
Łańcuch kołysał się u nóg...

Patrzy na równy tłumów marsz
Milczy wsłuchany w kroków huk
A mury rosną, rosną, rosną
Łańcuch kołysze się u nóg

Autor: Jacek Kaczmarski (1978)

Wolność, to coś, czego potrzebuję,
choć do końca pojąć jej nie umiem.
Ustrój? Wolność? To samo bracie!
Moja wolność? Nie mów nic tacie...
Jestem wolna, bo śpiewam.
Nikt mnie nie słyszy.
Krzyczę, jest mi dobrze, mama nie uciszy.

Ref.: Ty myślisz tak, ja myślę inaczej.
Pojęcie wolności ma wiele znaczeń.

To jest twój czas, więc się nie przejmuj,
Ty upadniesz, a powstanie wielu.
Bądźmy jednością, to my ją tworzymy,
My wybieramy, my walczymy.
Wolność to wartość, która daje nie zabiera,
A człowiek potrafi się w niej pozbierać.

Ref.: Ty myślisz tak, ja myślę inaczej...

Często mylimy władzę z wolnością,
Bez podpisu walcząc przeciwko wartościom
A wolność to szczęście, to moje własne ja,
To, że mogę mówić co mi w duszy gra.
Nie musisz się przejmować wolności istotą,
Bo twe odmienne zdanie jest nieocenioną cnotą
Twórz, co tylko wolisz poszukując racji,
Bez zbędnej otoczki demokratycznej kreacji.
Zastanów się nad słowem, myśl twą swobodą,
Szczęście i dowolność staną się nagrodą.

Ref: Ty myślisz tak, ja myślę inaczej...

Wolność to ucieczka do krainy sztuki,
Wypełniam nią w sercu wolności luki.
Jak wiele głów tak wiele racji, milionów poglądów
Miliony postaci
Prawo do własnej interpretacji mam.

Ref: Ty myślisz tak, ja myślę inaczej...

Tekst młodzieży, który powstał w ramach warsztatów wokalnych „Fight for Your Right” Chóru Eksperymentalnego Gre Badanie w Tymczasowym Uniwersytecie Powszechnym.

Tymczasowy Uniwersytet Powszechny (TUP) został powołany do życia jako element projektu „O co się zabijać? Wojna. Pokój. Ukraina”. W cyklu warsztatów edukacyjno-obywatelskich wzięło udział osiem szkół i osiem różnych organizacji pozarządowych, które w działaniu podjęły dyskusję na temat wolności i czynnych postaw społecznych.

Język polski
Rafał Feceneć

TEMAT

Deadline w redakcji dziennika po wydarzeniach na Majdanie

Lekcja przeznaczona dla uczniów liceów. Po modyfikacji, pomysły lekcji mogą być przeniesione dla uczniów klasy III gimnazjum. Na realizację przeznaczyc należy od 3–4 godzin dydaktycznych.

Uczniowie obejrżeli spektakl *Dzienniki Majdanu* Natalii Worobyt, w reż. Wojtka Klemma. Mogli zapoznać się również z tekstem *Dzienników Majdanu*.

CELE ZAJĘĆ:

Uczeń:

- rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz; odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte
- prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z dziełem sztuki
- dostrzega związek języka z wartościami, rozumie, że język podlega wartościowaniu, jest narzędziem wartościowania, a także źródłem poznania wartości
- dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne
- dostrzega w świecie konflikty wartości (np. równości i wolności, sprawiedliwości i miłosierdzia)
- tworzy dłuższy tekst pisany lub mówiony (rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej
- przygotowuje wypowiedź (wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo)

- stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; wystrzega się nieuczciwych zabiegów erystycznych
- opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminuje przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi, sporządza przypisy)
- wykonuje różne działania na tekście cudzym (np. streszcza, parafrazuje, sporządza konspekt, cytuje)
- operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych (na tym etapie rozwijanym i koncentrującym się przede wszystkim wokół tematów: Polska, Europa, świat – współczesność i przeszłość; kultura, cywilizacja, polityka).

METODY:

- problemowo-poszukująca – praca z tekstem dramatu i materiałami internetowymi
- rozmowa ukierunkowana – heureka
- pokazowo – warsztatowa – tworzenie plików Word, prezentacji Power Point lub Prezi, plansz prezentujących stronę gazety.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- komputery z dostępem do internetu
- drukarka, rzutnik, aby uczniowie mogli zaprezentować na forum klasy efekty swojej pracy
- materiały papierniczne: kartki samoprzylepne, flamastry, nożyczki, klej, arkusze do flipchartów
- Andrzej Nicyperowicz – *Słowniczek Dziennikarza Załącznik nr 4*
- Program do spektaklu *Dzienniki Majdanu*
- Tochman Wojciech, *Jakbyś kamień jadła*, Wydawnictwo Fundacji Pogranicze: Sejny 2002, s. 11–12

CZAS: 3–4 godziny lekcyjne

TOK ZAJĘĆ

Wprowadzenie

1. Zapytaj uczniów, co wiedzą o wydarzeniach na Majdanie w Kijowie. Poproś, aby swoje wypowiedzi w formie haseł, luźnych zdań zapisali na kartkach samoprzylepnych i umieścili na tablicy.
2. Spróbujcie wspólnie stworzyć mapę myśli, przeklejając kartki oraz dopisując główne wątki, wokół których krążyły uczniowskie skojarzenia.

3. Rozdaj Załącznik nr 1, którym jest kalendarium wydarzeń na Majdanie, (Program do spektaklu *Dzienniki Majdanu*).
4. Poproś, aby uczniowie wpisali w wyszukiwarce internetowej hasło: Majdan Kijów lub Euromajdan. Wyniki wyszukiwania odsyłają do Wikipedii <http://pl.wikipedia.org/wiki/Euromajdan>, na której jest również kalendarium wydarzeń. Poproś uczniów, aby się z tymi kalendariami zapoznali i zwrócili uwagę na to, jakie było źródło konfliktu na Ukrainie.
5. Zapytaj:
  - w jaki sposób media przedstawiały wydarzenia na Majdanie, jaką rolę mogły odgrywać mass media: prasa, radio, telewizja i media internetowe Facebook, Twitter w czasie wydarzeń
  - jakie jest zadanie mediów w dzisiejszym świecie?
  - jakie jest Abecadło dziennikarza przy przekazywaniu informacji o tego typu wydarzeniach?

Możesz wykorzystać rozdział *Komu będziesz służyć?* z książki Stanisława Bortnowskiego *Warsztaty dziennikarskie* (Bortnowski Stanisław, *Warsztaty dziennikarskie*, Wydawnictwo Stentor: Warszawa 1999, s.12.)

Część zasadnicza

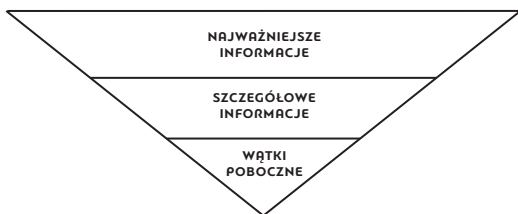
1. Przedstaw sytuację, w jakiej pracować będą uczniowie:
Tworzą oni redakcję dziennika. *Redaktor naczelny postanowił wydać dodatek specjalny, który w całości będzie poświęcony wydarzeniom na Ukrainie. W zadanie zaangażowane będą wszystkie działy gazety.*
2. Wyznacz uczniom role, w które się wcielą podczas zajęć:
Będą grupą dziennikarzy, która dostaje od redaktora naczelnego poważne zadanie – przedstawienie wydarzeń na Majdanie w Kijowie.
3. Podaj założenia realizacyjne:
  - rolę redaktora naczelnego gazety – przyjmujesz TY
  - głos uczestników wydarzeń na Majdanie – to kwestie bohaterów spektaklu (tekst główny dramatu)
  - ilustracją są zdjęcia znalezione w Internecie
  - zadaniem uczniów jest zredagowanie tekstów do wydania gazety.
4. Podziel uczniów na 5 zespołów (staraj się uwzględnić ich zainteresowania i umiejętności), rozdaj zadania dla poszczególnych grup.

Grupa 1

Dział informacji – zadania:

Waszym zadaniem jest napisanie informacji prasowej o wydarzeniach na Majdanie, z zastosowaniem schematu “odwróconej piramidy”. Nadajcie swojej wiadomości tytuł, zredagujcie lead. Możecie stworzyć kilka informacji do kilku wydarzeń na Majdanie. Wyszukajcie w Internecie zdjęcia, które mogłyby zilustrować wasze artykuły.

Informacja prasowa – przedstawienie faktów w zwartym dwudzielnym tekście (lead i body), zgodnie z teorią i praktyką dziennikarską, przygotowane do publikacji lub opublikowane w prasie. Aby nasza wiadomość informowała szybko i sprawnie powinna być zbudowana na kształt odwróconej piramidy:

Przy podstawie umieszczamy najważniejsze informacje, które mają przyciągnąć czytelnika. Dalej rozwijamy temat, uzupełniając podane na początku informacji. Bliżej wierzchołka piramidy mogą się pojawić rzeczy mniej ważne.

Pisząc informacje, musimy odpowiedzieć na pytania:

CO? KTO? GDZIE? KIEDY? JAK? DLACZEGO? W JAKIM CELU? Z JAKIMI SKUTKAMI?

Grupa 2

Dział wywiadu – zadania:

Jesteście odpowiedzialni za przygotowanie wywiadu do Waszego wydania gazety. Nie będzie to typowy wywiad. W Załączniku nr 2 jest fragment wypowiedzi bohaterów spektaklu *Dziennik Majdanu*. Waszym zadaniem jest zredagowanie pytań do wywiadu, a następnie wybranie wypowiedzi, które mogłyby być odpowiedziami na Wasze pytania.

Zastanówcie się, w jakim stopniu możecie ingerować w treść tych wypowiedzi, żeby można było je opublikować. Nadajcie tytuł swojemu wywiadowi, możecie wprowadzić śródtytuły.

Grupa 3

Dział reportażu – zadania:

Przeczytajcie fragment reportażu Wojciecha Tochmana *Jakbyś kamień jadła – Ubrania*. Załącznik nr 3. Jest to reportaż przedstawiający wydarzenia z wojny na terenie byłej Jugosławii. Zwróćcie uwagę na styl wypowiedzi

narratora – dziennikarza, sposób opisywania wydarzeń, prezentowanie bohaterów.

Waszym zadaniem jest napisanie krótkiego reportażu o wydarzeniach na Majdanie. Nadajcie mu tytuł. Podzielcie swój tekst na trzy części, poszczególne fragmenty nadajcie śródtytuły.

Grupa 4

Dział fotoreportaż – zadania:

Obejrzyjcie zdjęcia prezentujące konflikty na całym świecie, podobne do tych w Kijowie. <http://www.dailygood.org/story/856/35-images-of-kindness-found-within-conflict-posted-on-february-13-2014-by-kindness-blog/>

Wśród zdjęć znajdźcie ukazujące konflikt na Ukrainie. Obejrzyjcie inne zdjęcia, zastanówcie się, na czym polega siła oddziaływania zdjęcia prasowego np. znane zdjęcie z protestów studenckich na placu Tiananmen.

Spróbujcie wybrać z Internetu kilka zdjęć i stwórzcie z nich fotoreportaż do Waszego dodatku o wydarzeniach na Majdanie.

Fotoreportaż to reportaż, w którym fotografie dominują nad tekstem czyli: prosta informacja oraz dobre zdjęcia w poprawnym graficznym układzie z atrakcyjnym tytułem.

Grupa 5

Skład – zadania:

Wasza grupa jest odpowiedzialna za to, aby opracować przesłane materiały, wydrukować je i umieścić na stronach gazety w wybranym układzie.

Jedna osoba (najlepiej „mistrz ortografii i interpunkcji”) to korektor, czyta przesłane artykuły, dokonuje korekty, może zmienić tytuł, wstawić śródtytuły itp.

Pozostałe osoby to skład. Drukują ostateczne wersje artykułów, zdjęć i podpisów do nich. Stronami gazety mogą być arkusze papieru z flipchartu. Jeśli w szkole jest program umożliwiający skład gazety, można przygotować gazetę w wersji elektronicznej.

Podsumowanie

Uczniowie, którzy odpowiedzialni byli za skład, prezentują efekt pracy całej redakcji, poszczególne zespoły mówią o swoich zadaniach, trudnościach, jakie napotkali podczas pracy, jak sobie z nimi poradzili.

Zastanawiają się, na czym polega różnica w przedstawieniu wydarzeń na Majdanie w tekście Natalii Worożbyt, przedstawieniu Wojciecha Klemma oraz w tekstach gatunków prasowych zredagowanych przez nich samych. Dzielą się wrażeniami z pracy oraz omawiają swoje dokonania.

Porównaj teatralne i dziennikarskie środki wyrazu zastosowane przez reżysera *Dzienników Majdanu* oraz Was-dziennikarzy. Sformułuj wnioski.

ZADANIE DOMOWE DLA CHĘTNYCH, UZDOLNIONYCH PLASTYCZNIE

O poważnych sprawach można mówić też w inny sposób. Poszukaj informacji na temat komiksu *Biedronka* Mirosława Urbaniaka. Spróbuj narysować jedną stronę komiksu o wydarzeniach na Majdanie. A może stworzysz cały komiks na podstawie *Dzienników Majdanu*.

BIBLIOGRAFIA

Stanisław Bortnowski – *Warsztaty dziennikarskie* – Wydawnictwo STENTOR
Warszawa 1999 i późniejsze

CZĘŚĆ 1 Jeszcze wszyscy żyją

ROZPĘDZENIE STUDENTÓW 30 listopada:

Demonstracje na Ukrainie rozpoczęły się nocą z 21 na 22 listopada, po tym, jak Janukowycz odmówił podpisania umowy stowarzyszeniowej z UE i zmienił kurs na wstąpienie do Unii Celnej z Rosją, Białorusią i Kazachstanem. Pierwszą falę demonstracji nazywa się studenckimi. Pod koniec drugiego tygodnia protesty zaczynały słabnąć. Ale nocą z 29 na 30 listopada funkcjonariusze oddziału „Berkut” brutalnie rozpędzili studentów na Majdanie, przez co protesty odżyły ze wzmożoną siłą.

WYDARZENIA NA PLACU BANKOWYM 1 grudnia

Rozpędzenie studentów wywołało wielką falę gniewu i na niedzielną demonstrację 1 grudnia przyszła rekordowa liczba osób. Według różnych źródeł było od trzystu tysięcy do półtora miliona osób.

Tego dnia próbowano szturmem przejść administrację prezydenta.

Tego dnia próbowano obalić pomnik Lenina.

Tego dnia zdobyto KMDA (Kijowską Miejską Administrację Państwową).

SOBÓR MICHAŁA

Tej nocy, kiedy rozpędzono studentów, Sobór św. Michała Archanioła Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej patriarchatu kijowskiego otworzył drzwi dla wszystkich poszkodowanych. I od tej pory już ich nie zamykał, stając się jednym z najważniejszych punktów wsparcia Majdanu. W Soborze był punkt zbiórki produktów spożywczych, a w refektarzu zorganizowano oddział chirurgiczny. Podczas dramatycznych wydarzeń dzwonnicy bili we wszystkie dzwony, nawołując w ten sposób kijowian do pomocy.

LENINOPAD: *Od 8 grudnia na Ukrainie zaczął się Leninopad. Lenina powalono we wszystkich głównych miastach Zachodniej i Centralnej Ukrainy, częściowo we wschodniej i południowej Ukrainie. Zrzucono z postumentu nawet największego wodza w Chersoniu. Leniny spadają do dziś.*

PO SZTURMIE MAJDANU Z 10 NA 11 GRUDNIA

Po wydarzeniach na placu Bankowym wszyscy spodziewali się rozpędzenia Majdanu. Na noc zostawało coraz mniej ludzi. Zaczęły się ostre mrozy. Wieczorem 10 grudnia wszystkimi ulicami, prowadzącymi na Chreszczatyk, zaczęli napływać „siłowiki” – służby bezpieczeństwa. Było ich kilka tysięcy. Okrążyli Majdan, na którym pozostało maksymalnie około pięciu tysięcy osób. Ale dzięki dzwonom Soboru św. Michała, kanałowi Hromadske.tv i Facebookowi z każdą godziną przybywało coraz więcej i więcej ludzi. O świcie było ich już więcej

niż sił mundurowych. Spośród samoobrony Majdanu znana jest Czwarta Sotnia Kozaków. Między 18 a 20 lutego wielu z nich zginie lub przypadnie bez wieści. Ale wtedy nawet tego nie podejrzewali.

część 2 Już nie wszyscy

PO WYDARZENIACH Z 19 STYCZNIA NA ULICY HRUSZEWSKIEGO

Do 16 stycznia władza nie zgodziła się na żaden kompromis z protestującymi. Wręcz przeciwnie – 16 stycznia parlament przyjął szereg ustaw, które stawiały krzyżyk na demokratycznym rozwoju kraju. 19 stycznia, manifestanci podjęli próbę przedostania się do Rady Najwyższej Ukrainy, ale siły bezpieczeństwa zablokowały przejście. Radykalni demonstranci próbowali przezwyciężyć blokadę siłą.

Tego dnia na ulicy Hruszewskiego zginęła pierwsza osoba: Ormianin, Serhij Nihojan. Potem druga i trzecia.

Kobiety nie opuszczały Majdanu, pod kulami szykowały koktajle Mołotowa, całe dnie i noce waliły w żelazne tarcze, roznosiły jedzenie i zrywały kostkę brukową. Na Majdanie ofiarnie pracowali i do tej pory pracują lekarze – wolontariusze.

PO WYDARZENIACH NA INSTYTUCKIEJ 20 lutego

18 stycznia pokojowa demonstracja znów zakończyła się walkami protestujących z siłami bezpieczeństwa, trwającymi do 20 lutego. W wyniku tych starć ponad sto osób zginęło, a tysiące zostało rannych.

CZAS SIĘ ZAGĘSZCZA

Postać 1: Postanowiłem, że będę oglądać z tego, z kamery. Ze wszystkich dostępnych w mieście kamer. Wcześniej nie wolno było tak robić. I pierwsze, co widzę: że naprawdę park Szewczenki zaczynają zapelniać ludzie. Już jest jasne, że będzie coś niehalo, ale dokąd oni pójdą, nie kumam. I tak patrzę na to wszystko, a potem przełączam się na plac Michajłowski, tam chodzi taki superman, są ludzie w kozackich strojach.

Postać 2: Miałam przygotować program na poniedziałek. Siedzę, oglądam livestreaming, w ogóle nie mogę się skupić: Google, Facebook, Twitter. Wstawaj Ukraino, podnieś się! Histeria. Nie mogę... I podchodzi nasza redaktorka, dziewczyna z Mariupola, (w sensie: z obwodu Donieckiego) i pyta: no co, pójdziesz? No jasne, że tam pójdę. Pójdę. A ona: Po co tam pójdziesz? Wszystkich tam kupili... Kurwa. Masakra. Jak ty, taka wspaniała redaktorka, możesz tak myśleć?! I zaczyna się. Normalnie robi się ze mnie agresywna baba. Próbuję jej coś udowodnić i wyjaśnić... Masakra. Na streamie zaczynają pokazywać Bankową, tę całą sytuację z prowokacjami. Zaczęłam natychmiast pisać do wszystkich znajomych, żeby szybko zabierali się z Bankowej, bo się robi niebezpiecznie. A po dziesięciu minutach – sama tam jestem. Bo wstałam i wyszłam, wyszłam na ulicę, bo trzeba tam być, trzeba jechać na Majdan. Zapalam papierosa. Czuję, że normalnie mam przejebane.

Postać 3: Czuję, że po prostu muszę do ratusza. A tam się już wszystko dzieje, drzwi pootwierane, szczęśliwi ludzie i po prostu płynie taki potok przez główne wejście. I wnosi ludzi. A oni, szczęśliwi, zdejmują portret prezydenta i tak ostrożnie go stawiają. W kącie. Znaczy... najpierw stawiają go do góry nogami, a potem go odwracają – twarzą do ściany, żeby już nic nie widział. Ale tak ostrożnie jakoś, nikt nie rozbija nawet szkła na tym portrecie, a to jednak portret prezydenta.

Postać 1: I przełączam się wtedy na Besarabkę: wokół Lenina stoi milicja, no tego, jakby pierścień. Znaczy ściśle tak są zbici. Ludzie z obu stron opływają jakby tę milicję i idą gdzieś w dół na Majdan. I-i-i włączam kolejną kamerę – tu widać Majdan z lotu ptaka i – tam w ogóle nic się nie dzieje.

Postać 2: Wszystko to dziesięć minut temu oglądałam na żywo przez Internet – a teraz stoję tu i wiem, że nie dam rady stąd wyjść. Tam jest strasznie, ale to pociągga. Masakra. Te wybuchy. Serio, jest w tym jakaś siła. To ma taką siłę emocjonalną, normalnie nie da się odejść. Patrzysz, jak motyl na ognie

i nie możesz odejść. Łyknęłam trochę gazu. Wszystko jak trzeba. Wykastłałam się. Napisałam jeszcze raz SMS-y do wszystkich, żeby tu nie przychodzili, a sama nie mogę odejść. Usiadłam na płocie. Siedzę, patrzę na to wszystko, tam czerwone błyski, total, masakra, ale to niesamowicie pociągające z dystansu. I widzę że to już koniec, że już za dużo gazu, że już ciężko oddychać, myślę, dobra, no teraz to już trzeba spadać. Starczy tego. No już masakra. Już na serio strasznie.

Postać 1: Wracam na Besarabkę – stopniowo przesuwa się ten tłum, potem zaczyna się przesuwać flaga, tego, taka wielka ukraińska flaga. I ona tak powoli płynie z całym tym tłumem, z ludźmi. Przełączam się na inną kamerę: chłopaki zaczynają uciekać. To było strasznie śmieszne. Chłopaki zaczynają uciekać najpierw do tych budynków, potem do tych, tych, tych. To strasznie było zabawne. Jednocześnie miałem jakieś takie poczucie, że myśmy zwyciężyli. Bo tam był tłum, taka masa ludzi. Przełączam się znowu na Besarabkę. Tam ciągle idą. Nie mam pojęcia, ilu było ludzi. Tam na Majdanie ogłosili siedemset tysięcy. Nie wiem, ale byłem porażony, zachwycony, nie, jak zobaczyłem ten tłum. Genialne.

Postać 3: Wychodzę stamtąd i spotykam przy wejściu takiego bardzo znanego litewskiego reżysera. To mówię: Oskaras, chcesz tam, on mówi: tak-tak, chcę... no to chodźmy, zrobię ci wycieczkę... i wchodzimy do sali, a tam stół, no stoły przed prezydium, po prostu siedzimy. I od razu pojawiają się ludzie, którzy zaczynają nam robić zdjęcia. Mówię: no, widzisz, warto było przyjechać na Ukrainę.

Postać 1: Siła. Ludzie pokazali, czego chcą. Jeszcze jedna kamera, potem druga, widać z dołu. Potem podjeżdża ten traktor, tam go ostro próbują zatrzymać. Potem on zaczyna, na moich oczach normalnie taranować tych milicjantów. Wszyscy krzyczą, biegną, no a ja, tego, miałem porządnego srala.

Postać 2: Normalnie w parę sekund życie zmieniło się o tak o tak o tak na pstryk. I już. Nagle widzę, jak tłum zaczyna spieprzać, tamci ich spychają. Zdaję sobie sprawę, że w moją stronę biegnie tłum facetów, lecą kamienie, i jak pobiegnę razem z nimi, mogą mnie zwyczajnie zadusić. Masakra. Jakiś gościu wciąga mnie za kaptur do budynku, a za mną zamykają się drzwi. I takie łomotanie. Berkut wali w drzwi.

Postać 1: Potem ludzi było coraz więcej, więcej, więcej i więcej. A tamci zaczęli rzucać granaty hukowo-błyskowe. I ludzie zaczęli się rozbiegać. Bo tamci zaczęli rzucać gaz.

Postać 4: Jeszcze chwilę temu siedziałam sobie na płocie i coś tam sobie du-
małam, a teraz sterczę w zamkniętym budynku, oni barykadują się stołami,
własnymi ciałami. I – i nie mam bladego pojęcia, kiedy stąd wyjdę. Kosz-
marnie, koszmarnie strasznie. Masakra. Kupa rannych leży, zakrwawionych
mężczyzn w budynku, starzy siwi pisarze chodzą tacy w garniturach. Bardzo
dużo tam mężczyzn. I studentów. Mężczyźni od razu: „wszystkie kobiety na
piętro!” Wydzielili dla nas pokój na górze, zgasili tam światło. Postawili jed-
nego do pilnowania: „kobiety nie mogą podchodzić do okien, bo oni mogą
strzelać!”. Prawdziwa wojna.

Postać 1: Potem przybiegli inni ludzie i zaczęli rzucać cegłami. To było za-
bawne. Ja w ogóle nie czuję, że istnieję.

Postać 2: Zwierzęcy strach przebiegł mi po nogach. Zrozumiałam, że to
lęk Nord-Ostu, Biesłanu, Głodu, akcji Wisła, II Wojny Światowej, I Wojny
Światowej, Wojny Domowej. To wszystko jest we mnie, jak się okazuje. Ten
zwierzęcy strach. To, co potem oglądałam na nagraniach, jak Berkut dobija
leżących ludzi, to ja to wszystko widziałam normalnie z kilku metrów.
Patrzysz w okno jak w telewizor. Masakra.

Postać 2: Tam od tego koszmaru czas się jakby zagęścił, nie wiem, czy byłam
tam kwadrans, czy godzinę. Bo koszmar, on jakoś tak zaciera granice zda-
rzeń. Jak przybiegłam potem na Majdan, to miałam wrażenie, że trafiłam
do miłej wieczorynki.

Postać 3: Stoi tam taki fortepian, myślę, no czego ludzie nie grają? No, ci
z kolumny. Dlaczego ludzie nie grają na tym fortepianie? I ktoś siada i za-
czyna grać. I potem następny, i następny. Mówię, „to dawajcie tam Beetho-
vena, hymn, eee, Unii Europejskiej”. Ale nikt nie umie grać Beethovena
i hymnu UE. Grają Chopina.

Ubrania

Salę teatralną w wiejskim domu kultury otwiera się raz w tygodniu – w czwartek. Każdy może wejść i popatrzeć, więc przyjeżdżają ludzie z okolicy, ale i z daleka. Wierzą, że właśnie tu wyjaśnią swoją sprawę. W sali teatralnej jest scena, ale nie ma widowni. Na brązowej terakocie ułożono ubrania. Wcześniej je posegregowano: to znaleziono na pierwszym człowieku, tamto na siedemdziesiątym. Wszystkie wyprano, żeby odzyskać kolory. Wysuszono na sznurku. Kolorowe ubrania leżą teraz ciasno obok siebie, choć każde osobno. Rzadko jest to kompletny strój. Na przykład tuż przy wejściu leży tylko trykotowa koszulka w biało-niebieskie paski. Nosił ją z pewnością postawny mężczyzna. Za to w tamtej z napisem „Montana” chodził jakiś chudzielec. Dalej: sztruksowe spodnie, kiedyś białe, teraz po-żółkłe. Kto je nosił? Pod oknem tylko dżinsowa nogawka. Czyja? Dalej: tylko skórzany pasek, tylko slipy, tylko jedna tenisówka, tylko czarna skarpetka. Przy każdym ubraniu (raczej: każdych strzępach) – pusta papierowa torba, z której te strzępy wyjęto. I kartka z wydrukowanym na komputerze dużym numerem.

Są też litery:

B – to oznacza, że do ubrania dopasowano komplet kości, czaszkę, zęby. Jest całe ciało (body).

BP – nie ma kompletu, jest trochę kości. Część ciała (body parts).

A – tylko ubranie, ewentualnie jakieś przedmioty (artifacts). Żadnych kości.

Wszystko to wykopano jesienią 1999 roku w niedalekich Kevljanach (stąd przed numerem mamy jeszcze litery: KV). Masowy grób był tam podłużny, ciągnął się przez kilkaset metrów wzdłuż drogi (przydrożny rów wcześniej odpowiednio pogłębiono, a po wszystkich zasypano). Kevljani leżą blisko miejscowości Omarska, gdzie w kopalni rudy w roku 1992 powstał obóz koncentracyjny dla Muzułmanów i tego samego roku działalność zakończył. Więziono tam prawie samych mężczyzn, choć były i kobiety. W większości przeżyły.

Do sali teatralnej zgłaszają się bliscy zaginionego, którzy mają powody przypuszczać, że osiem lat temu trafił do Omarskiej. Wchodzą, zatykają nosy. Nie mają wyjścia, nie mogą zrezygnować. Przyjechali tu, żeby zobaczyć, znaleźć i pochować. Wydaje im się, że wtedy poczują ulgę, spokój.

Oglądają. Między jednym a drugim ubraniem – wąska ścieżka. By niczego nie ruszyć butem, idą jak po linie. Zatrzymują się nad czymś. Nikt nie jest pewny, każdy idzie dalej, staje, znowu idzie. Tak przez pół godziny, godzinę, trzy godziny. Jak kto chce.

W sali biegają szczury.

Młode małżeństwo z siedmioletnią dziewczynką na rękach poszukuje ojca – dziadka dziewczynki. Od dłuższej chwili stoją nad ubraniem KV 22 B.

Nad innymi strzępami pochyla się siwa pani w granatowym kostiumie. Od rana stoi nad jednym i tym samym ubraniem. Układa je, jakby chciała, by ładnie się prezentowało. Poprawia ciemne spodnie, jasną koszulę i coś, co było swetrem w kolorze bordo. Głaszcze to wszystko, jak głaszcze się człowieka. Nazywają ją tutaj Matką Mejrą.

Tochman Wojciech, *Jakbyś kamień jadła*, Wydawnictwo Fundacji Pogranicze: Sejny 2002, s.11–12.

ZAŁĄCZNIK NR 4

Andrzej Niczyperowicz Słowniczek dziennikarza

Aneks z książki *Polubić dziennikarstwo*, opr. zbior. pod red. S. Zakrzewskiego. Poznań 2009.

adiustacja – redakcyjne przygotowanie tekstów autorskich do publikacji. Wprowadzanie poprawek merytorycznych (przygotowanie tekstu pod względem logicznym i ze zgodnością faktograficzną), stylistycznych, ortograficznych, interpunkcyjnych oraz wskazówek techniczno-poligraficznych dotyczących sposobu składania, łamania i drukowania tekstu.

akapit – rozpoczęcie tekstu w pewnej odległości od marginesu, sygnalizujące początek odrębnej części tekstu zorganizowanej wokół konkretnej myśli. Wiersz początkowy takiego ustępu tekstu jest wcięty lub ozdobiony inicjałem.

artykuł – publicystyczna wypowiedź na różne tematy, np. polityczne, socjologiczne, naukowe i kulturalne, w której autor podporządkowuje sens postawionej we wstępie tezie (tezom) przytaczanym następnie argumentom i kończy całość wnioskami.

artykuł wstępny (wstępniak) – publicystyczny materiał prasowy eksponowany w sposób szczególny na gazetowej stronie i zaznaczony wyraźnie układem graficznym, wyrażający stanowisko redakcji wobec najistotniejszych aktualnych problemów. Często też jest formą zachęty do zapoznania się w pierwszej kolejności z publikacją szczególnie promowaną w konkretnym wydaniu. Łatwo go odróżnić od komentarza redakcyjnego na podstawie podpisu. Artykuł wstępny musi być sygnowany, nie nazwiskiem dziennikarza, czy nawet redaktora naczelnego, lecz inskrypcją: REDAKCJA, ZESPÓŁ REDAKCYJNY lub WYDAWCZA.

autoryzacja – zgoda na publikację dosłownie cytowanej wypowiedzi lub rozmowy. Zazwyczaj autoryzacja polega na uzgodnieniu ostatecznej redakcji tekstu przez osobę udzielającej wywiadu przed jego publikacją. Art. 14, ust. 1 prawa prasowego stwierdza, że dziennikarz nie może odmówić osobie udzielającej informacji autoryzacji dosłownie cytowanej wypowiedzi, o ile nie była ona uprzednio publikowana.

body – korpus, ciało informacji. Rozszerza, nie powtarzając, informację zawartą w lidzie. W kolejnych akapitach autor dodaje szczegóły zdarzenia, przyjmując zasadę odwróconej piramidy, że te najmniej ważne umieszczone są na końcu.

bombka – krótka informacja, najczęściej jedno zwarte zdanie.

czcionka – rodzaj nośnika pojedynczych znaków pisma drukarskiego, podstawowy materiał zecerski używany w technice druku wypukłego. Dziś czcionka została wyparta przez elektroniczny nośnik pisma czyli font. Słowo nadal funkcjonuje w języku potocznym, właśnie jako synonim fontu.

czołówka – główny temat wydania. W gazetach eksponowany na pierwszej stronie, w mediach elektronicznych wiodący temat serwisu informacyjnego. Ponadto każda strona gazetowa ma swoją czołówkę, ze względu na rangę publikowanego materiału.

deadline – moment zakończenia przyjmowania jakichkolwiek materiałów do publikacji. Deadline dla mediów elektronicznych (radio, telewizja) jest uzależniony od godzin emisji programów informacyjnych. Deadline dla dzienników i czasopism jest uzależniony od terminów wysyłania złamanych już stron do drukarni. Dlatego terminy zamknięcia dla różnych działów danej gazety są różne. Zazwyczaj strony miejskie gazet mają późniejszy deadline niż ich strony krajowe.

dziennik – w mediach drukowanych – aktualna, powtarzalna publikacja ukazująca się w dni robocze, zazwyczaj 5–6 razy w tygodniu (zob. gazeta, czasopismo).

edytor tekstu – program służący do wprowadzania tekstów do komputera i nanoszenia na nim zmian. W odróżnieniu od procesora tekstu, nie wpływa on na wygląd i formatowanie powstającego materiału lub ma te możliwości bardzo ograniczone. Im lepszy edytor tekstu, tym więcej autor ma możliwości poprawienia błędów za pomocą słowników zainstalowanych w komputerze.

formatowanie – dopasowanie do stylu tekstu, nadanie mu określonego wyglądu (pogrubienia, pochylenia, podkreślenia), ustalanie akapitów, odległości między znakami i wierszami, tworzenie list numerowanych itp.

fotoreportaż – reportaż, w którym fotografie dominują nad tekstem czyli: prosta informacja + dobre zdjęcia, w poprawnym graficznym układzie, z atrakcyjnym tytułem.

gatunki dziennikarskie – zespół elementów z zakresu struktury utworu dziennikarskiego, sposobu ujęcia tematu, stylu i słownictwa, ale także – jego układu graficznego w mediach.

główna – tytuł w dzienniku i czasopiśmie wraz z towarzyszącymi mu elementami tekstowymi i graficznymi.

informacja prasowa – przedstawienie faktów w zwartym dwudzielnym tekście (lid i body), zgodnie z teorią i praktyką dziennikarską, przygotowane do publikacji lub opublikowane w prasie.

inicjał – litera rozpoczynająca partię tekstu, wyróżniająca się wielkością, kształtem lub ozdobami.

interlinia – odstęp między wierszami tekstu w gazecie lub czasopiśmie.

kolegium redakcyjne – kierowniczy zespół redaktorów gazety, czasopisma, rozgłośni radiowej i telewizyjnej decydujący o obliczu ideowym oraz zawartości pisma lub przekazu stacji radiowej lub TV.

kolumna gazetowa – nazwa każdej strony publikacji poligraficznej. Formatem podstawowym kolumny jest pole zadruku nie zachodzące na ustalone marginesy wynikające z layoutu publikacji. Do niedawna kolumnę gazetową definiowano jako odpowiednio uformatowany (przełamany) skład zecerski, jedno – lub wielołamowy, odpowiadający jednej stronie gazety.

komentarz – gatunek dziennikarski objaśniający oraz naświetlający czytelnikom kulisy i znaczenia wydarzeń opisywanych na kolumnach newsowych, zawsze od nich wyraźnie oddzielony. Komentator podpisany imieniem i nazwiskiem przedstawia swoje, bardzo osobiste ustosunkowanie do tych wydarzeń.

korekta – ważny element produkcji poligraficznej polegający na zaznaczeniu i poprawieniu błędów – już po redakcyjnej adiustacji – w tekstach lub całych kolumnach gazetowych przesłanych elektronicznie, złożonych w wydruku komputerowym lub w maszynopisie. Korekta odbywa się według prawideł obowiązujących w języku polskim oraz ścisłych dyspozycji sekretariatu redakcji, prowadzącego kolumnę gazetową czy redaktora technicznego. Polega też na usunięciu technicznych usterek składu i sprawdzeniu czy zachowano obowiązujące i przyjęte w drukarstwie polskim normy.

kursywa – pochyły krój pisma, stosowany w cytowanych wypowiedziach osób w publikacjach prasowych. Często kursywą wyróżnia się w tekście nawet pojedyncze wyrazy, w celu wyodrębnienia, zastępując w ten sposób wyrazy w cudzysłowie.

layout – projekt strony gazety (ogłoszenia prasowego, plakatu); szczegółowy plan rozmieszczenia tekstów, grafik i fotografii.

lid (lead) – głowa informacji prasowej lub krótkie wprowadzenie do artykułu publicystycznego. Początek informacji; skondensowany w treści, na ogół mieszczący się w jednym akapicie. Lid jest zawsze graficznie wyróżniony w tekście.

link – odnośnik, odsyłacz określający położenie względem siebie dwóch elementów tekstu (np. cytat i przypis). W internecie – wyróżniony fragment strony (np. wyraz, ikona), którego uruchomienie powoduje połączenie użytkownika z innym, ściśle określonym dokumentem, w ramach wybranego programu.

literówka – częsty błąd polegający na przestawieniu liter w wyrazie.

łam – pionowy blok zarezerwowany dla tekstu, leżący na kolumnie gazetowej, posiadający określoną szerokość i długość. Zazwyczaj polskie dzienniki mają układ 5–6 łamowy.

łamanie stron – umieszczanie w ustalonym porządku tekstów, tytułów, fotografii, grafik i ogłoszeń na kolumnie gazetowej.

makieta strony – szkic kolumny gazetowej z uwzględnieniem tytułów, tekstów, zdjęć, grafik i ogłoszeń.

mass media (publikatory) – środki społecznego komunikowania o szerokim zasięgu, czyli prasa, radio, telewizja i internet, a w szerszym znaczeniu także książka, film i plakat. Środki masowego przekazu to element kultury masowej.

maszynopis znormalizowany – standardowa strona tekstu licząca 1800 znaków w układzie: 60 (przeciętnie) znaków w wierszu, 30 wierszy na stronie.

materiał prasowy – każdy opublikowany lub przekazany do opublikowania w prasie tekst, nagranie albo obraz o charakterze informacyjnym, publicystycznym, dokumentalnym lub innym, niezależnie od środków przekazu, rodzaju, formy, przeznaczenia czy autorstwa.

nadtytuł – najczęściej opisowy element uzupełniający tytuł główny. Jak wskazuje nazwa – umieszczony nad tytułem głównym.

news – atrakcyjna informacja, mająca charakter nowości. Przedstawia ważne, nieznanе dotąd fakty, które dotyczą zdarzeń ze sfery życia politycznego, społecznego, gospodarczego, kulturalnego itp.

notatka – informacja prasowa uzupełniona o dodatkowe przesłanki o fakcie głównym i sygnalizująca fakty poboczne.

paraliterackie gatunki – esej, felieton i reportaż – gatunki publicystyczne usytuowane na pograniczu literatury.

pisanie do placu – stworzenie tekstu o ściśle określonej przez redaktora ilości znaków.

plan wydania – całościowy projekt bieżącego numeru dziennika lub czasopiśma stworzony na planującym kolegium redakcyjnym.

podtytuł – najczęściej rozszerza tytuł główny. Stosowany jest rzadko i może mieć charakter lidu hasłowego.

prasa – publikacje periodyczne, które nie tworzą zamkniętej, jednorodnej całości, ukazujące się nie rzadziej niż raz w roku, opatrzone stałym tytułem albo nazwą, numerem bieżącym i datą. Prasa to czasopisma – roczniki, kwartalniki, miesięczniki, dwutygodniki, tygodniki; to – dziennik i, czyli druki periodyczne ukazujące się częściej niż raz w tygodniu. Ale prasa, to także serwisy agencyjne, stałe przekazy teleksowe, biuletyny, programy radiowe i telewizyjne oraz kroniki filmowe.

prawo autorskie – zbiór przepisów obejmujących ochronę własności intelektualnej autorów.

prawo do informacji – podstawowe prawo dziennikarza. Prawu temu odpowiada obowiązek udzielania informacji, ciążący na podmiotach wymienionych w art. 4 prawa prasowego.

prawo prasowe – obowiązująca w Polsce ustawa z dnia 26 stycznia 1984 roku, z późniejszymi nowelizacjami, regulująca prasową działalność wydawniczą i dziennikarską.

publicystyka – publiczne, aktualne i istotne wypowiedianie się na jakiś temat z zaznaczeniem własnego poglądu autora na daną sprawę. Publicystyka interpretuje więc rzeczywistość, wpływa na kształtowanie opinii publicznej, na postawy społeczne, formułuje hipotezy, wyciąga wnioski z tekstów. Eksponuje nadawcę. Nadawca musi przedstawić swoje stanowisko; publicystyka jest więc tendencyjna. P. to także zbiorcza nazwa dla wszystkich gatunków dziennikarskich, które służą interpretowaniu i komentowaniu zjawisk życia społecznego, politycznego, ekonomicznego, kulturalnego.

pytanie retoryczne – pytanie nie wymagające odpowiedzi; pytanie pozorne. Często stosowane w komentarzach.

redakcja – jednostka wydawnictwa z własną wewnętrzną strukturą organizacyjną, grupująca zatrudnionych przez wydawcę dziennikarzy oraz innych pracowników.

redaktor – dziennikarz decydujący lub współdecydujący o publikacji materiałów prasowych.

redaktor naczelny – dziennikarz powołany na szefa redakcji przez wydawcę, często decydujący o całokształcie pracy zespołu redakcyjnego, ale zawsze odpowiedzialny za treść publikowanych materiałów.

reportaż – gatunek prozy publicystycznej z żywym opisem zdarzeń i faktów, znanych autorowi z bezpośredniej obserwacji. Niektórzy prasoznawcy plasują reportaż w gatunkach informacyjnych.

reporter – potoczne określenie dziennikarza zajmującego się zbieraniem i publikowaniem informacji o najbardziej aktualnej treści.

reportażysta – twórca reportaży prasowych.

spacja – odstęp pomiędzy dwoma wyrazami pisanymi na komputerze lub na maszynie do pisania.

sprawozdanie – rodzaj informacji, żywa i szybka relacja z wydarzeń, w których uczestniczył reporter.

struktura odwróconej piramidy – zasada budowy każdej informacji prasowej. Najważniejsze fakty powinny znaleźć się na początku, czyli w pierwszym zdaniu, pierwszym akapicie piramidy (lidzie). Body czyli korpus rozszerza zaś, nie powtarzając, zasób informacyjny. W kolejnych akapitach dziennikarz dodaje szczegóły zdarzenia, przyjmując zasadę, że te najmniej ważne fakty umieszcza na końcu (szczytce piramidy).

sygnał – w żargonie dziennikarskim – pierwsze egzemplarze prasowe schodzące z maszyny rotacyjnej, dokładnie jeszcze przeglądane przed wydrukowaniem całego nakładu.

synkretyczny gatunek – łączy cechy i rodzaje co najmniej dwóch gatunków dziennikarskich. Niedopuszczalne jest łączenie informacji z komentarzem.

szparowanie – wycięcie tła z fotografii, pozwalające na oblanie jej tekstem.

śródtytuły – nagłówki wewnątrz tekstu, wprowadzające do nowych myśli lub problemów.

tytuł publikacji – najmniejsza forma dziennikarska. Zawsze atrakcyjny. Musi frapować, zachęcać do czytania. Przy konstrukcji tytułu należy stosować kalambusy, gry słowne i całą feerię przekszttałceń składniowych, słotowórczych i semantycznych. Można też w tytułach posługiwać się implikaturami intertekstualnymi – odniesieniami do innych tekstów, nawiązaniami do mitologii, Starego i Nowego Testamentu, literatury, filmu, seriali, piosenek etc. Mają one szokować i po rozszyfrowaniu nawiązań czy aluzji – bawić (zob. nadtytuł, podtytuł, śródtytuł).

WERSALIKI – duże litery w druku, maszynopisie i wydruku komputerowym, z których składa się całe słowo lub wiersz.

wiersz – linijka tekstu.

wybicie – wyróżnienie graficzne w tekście; najczęściej jest to wytłuszczenie.

wytłuszczenie – tekst wyróżniony w komputerze lub wydrukowany tłustą czcionką.

wywiad – dziennikarski gatunek informacyjny. Rozmowa dziennikarza z jakąś osobą, która jest publikowana w czasopiśmie lub prezentowana w radiu czy telewizji.

wzmianka – krótka, zwarta informacja, której tematem jest pojedynczy fakt, wydarzenie, stan rzeczy. Najczęściej jest składnikiem jakiejś większej publikacji informacyjnej, np. przeglądu wydarzeń, kroniki kryminalnej itp.

zajawka – eksponowana najczęściej na stronie pierwszej informacja odsyłająca do całego tekstu wewnątrz gazety.

zapowiedź – zwiastun publikacji, umieszczany zazwyczaj na pierwszej kolumnie gazety lub okładce czasopisma. Także streszczenie newsów przed serwisami radiowymi i telewizyjnymi.

źródła informacji – dziennikarz korzystać może z trzech źródeł informacji: dokumentów i zapisów, wywiadów, i rozmów oraz z własnych obserwacji.

WOS**Agata Szymaniak****TEMAT**

Nie interesujesz się polityką? Polityka zainteresuje się tobą!

Lekcja powinna zostać poprzedzona zajęciami dotyczącymi uczestnictwa człowieka w życiu społecznym w państwie demokratycznym, gdyż wymaga od uczniów znajomości takich pojęć jak: obywatelskie nieposłuszeństwo i społeczeństwo obywatelskie. Uczeń powinien również rozpoznawać przykłady obywatelskiego nieposłuszeństwa takie jak: Arabska wiosna, Solidarność, ACTA, Ruch na rzecz praw obywatelskich, Ruch biernego oporu.

CELE ZAJĘĆ:

Uczeń/uczennica:

- wyjaśnia sytuację polityczną Ukrainy
- wyjaśnia czym jest Majdan
- wyjaśnia czym była pomarańczowa rewolucja
- wymienia i krótko omawia różne poglądy dotyczące sytuacji Ukrainy
- tworzy lub kształtuje własną opinię na temat Majdanu i sytuacji na Ukrainie

METODY:

- pogadanka
- praca w grupach – metodą dramy
- dyskusja

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- mapa polityczna Europy
- materiały informacyjne dostępne w sieci, np.:
<http://magazynkontakt.pl/euromajdan.html>
<http://www.rmfm24.pl/tylko-w-rmf24/wywiady/kontrwywiad/news-ks-isakowicz-majdan-przyjazn-z-diablam-tragiczny->

bladpolski,nld,1096498#utm_source=paste&utm_medium=paste&utm_campaign=msie

<http://natemat.pl/95967,rozbiór-ukrainy-możliwy-do-polskiego-msz-wplynela> – propozycja-z-rosyjskiej-dumy-panstwowej

<http://fakty.interia.pl/raport-zamieszki-na-ukrainie/aktualnosci/news-jestem-ukrainka-pomozcie-nam-poruszajacy-apel,nld,1108675>

- kartki, taśma klejąca, nożyczki, rzeczy do malowania, rysowania

CZAS: 1 godzina lekcyjna

TOK LEKCJI

---

1. Wprowadź w temat Majdanu, inicjując luźną rozmowę.

— Co to jest Majdan?

— Czy słyszeliście o Majdanie? Co takiego słyszeliście?

— Co takiego o Majdanie mówią media?

Rozmawiając z uczniami zwróć uwagę na sytuację polityczną i mentalną Ukrainy, która jako niepodległe państwo istnieje 19 lat i jest wynikiem kompromisu pomiędzy narodową inteligencją ukraińską a nomenklaturą partii komunistycznej. Zaznacz, że granice Ukrainy nie są rezultatem działalności ukraińskiego ruchu narodowego, lecz potężnych rewolucji geopolitycznych XX wieku. Odnieście się także do problemu tożsamości narodowej i języka ukraińskiego na Ukrainie.

2. Praca w grupach

Podziel klasę na 5 grup. Na podstawie tekstów, które są fragmentami reportażu i wywiadów z prasy (załączniki 1–5), poświęconych wydarzeniom na Ukrainie i Majdanie, każda grupa będzie miała do wykonania plakat – baner informacyjny, na którym znajdą się najważniejsze hasła pochodzące z tekstu. Każda z grup będzie zobowiązana do wygłoszenia przed klasą 3-minutowego wystąpienia, podczas którego uczniowie spróbują się wczuć w sytuację osób reprezentujących wylosowany przez przedstawiciela grupy pogląd na temat Ukrainy i Majdanu.

3. Dyskusja

Po zakończeniu zadania okazuje się, że młodzież zaprezentowała skrajne poglądy na temat tego samego wydarzenia. To powinno zaktywizować uczniów do dyskusji, której częścią będzie próba odpowiedzi na pytanie:

Czym jest Majdan?

Czy na Ukrainie jest wojna?

Czy możliwa jest rewolucja bez przemocy?
Czy możliwe jest pokojowe rozwiązanie tego konfliktu? W jaki sposób?
Pozwól uczniom zachować swoje opinie, zważając na to, aby były uzasadnione.

BIBLIOGRAFIA:

---

http://www.rmfm24.pl/tylko-w-rmf24/wywiady/kontrwywiad/news-ks-isakowicz-majdan-przyjazn-z-diablam-tragiczny-blad-polski,nld,1096498#utm_source=paste&utm_medium=paste&utm_campaign=msie
<http://natemat.pl/95967,rozbiór-ukrainy-możliwy-do-polskiego-msz-wpłynel-a-propozycja-z-rosyjskiej-dumy-panstwowej>
<http://fakty.interia.pl/raport-zamieszki-na-ukrainie/aktualnosc/news-jestem-ukrainka-pomozcie-nam-poruszajacy-apel,nld,1108675>
<http://magazynkontakt.pl/euromajdan.html>
<http://magazynkontakt.pl/euromajdan.html>

ZAŁĄCZNIK NR 1

Majdan to pseudorewolucja

Na Majdanie mają głos bojówki nacjonalistyczne. To nieprawdopodobna agresja z obu stron. Protestujący robią wszystko, żeby prowokować. To nie jest rewolucja, droga rewolucyjna jest fatalną drogą, ona się skończy krwawymi jatkami jak rewolucja francuska czy rewolucja październikowa. To już anarchia. Liderzy Majdanu nad tym nie panują i wkrótce mogą dojść do sytuacji, kiedy Majdan obróci się przeciwko nim. Majdan zapoczątkuje piekło.

Przecież to jest agresja nieprawdopodobna z dwóch stron. To nie jest tylko tak, że strzelają milicjanci. Oczywiście, to jest skandaliczne, że strzelają, ale druga strona robi wszystko, by ich prowokować, podpala budynki. Nie wyobrażam sobie kraju, żeby demonstranci, nawet jeżeli mają słuszne przekonania, wtargnęli do ministerstwa sprawiedliwości i powiedzieli, że oni przejmują władzę. To jest już anarchia. Według mnie liderzy Majdanu nad tym nie panują. Kto cierpi najbardziej? Zwykli ludzie, którzy są już całkowicie wykończeni tą sytuacją. Mają ogromne problemy gospodarcze.

Bojówki nacjonalistyczne walczą w imię wejścia Ukrainy do Unii Europejskiej. Ale jaka jest droga do Unii Europejskiej: przez rzucanie butelek z płonąca benzyną, niszczenie mienia publicznego? Poza tym oni walczą z władzą legalną, bo przecież Janukowycz został wybrany przez samych

Ukraińców, w wolnych wyborach. Inne partie też, ta Swoboda też. Swoboda, czyli naziści. Trzeba wyraźnie powiedzieć – to są naziści, którzy byli w historii za zabijaniem Polaków i Żydów.

Chcemy demokracji UE, ale niszczyliśmy demokrację, która już jest na Ukrainie. Kulawa, bardzo kulawa. Trzeba powiedzieć, że Janukowycz stosuje skandaliczne metody, oczywiście on powinien odejść, ja tu nie mam wątpliwości. Tylko że on powinien odejść na drodze negocjacji, kartki wyborczej, a nie walki.

A demagogowie mówią tak: „Wejdźcie do Unii Europejskiej, to ona wam da”. Guzik Unia Europejska da Ukrainie, bo nic nie dała. Zlikwiduje państwowe gospodarstwa rolne jak w Polsce, huty i kopalnie. I wtedy zacznie się bieda. Też trzeba ludziom mówić prawdę, co ich czeka, jeżeli wejdą do Unii Europejskiej.

Natomiast występy polskich polityków, i to od lewa i od prawa, którzy wychodzą tam w obliczu kamer, wrzeszczą banderowskie hasła „Sława Ukrainie”, „Herojam Sława”, czyli bandytom z UPA, to to jest kompromitacja. Członkowie Prawego Sektora jawnie odwołują się do ideologii nacjonalistycznych i postaci Stepana Bandery, odpowiedzialnego za czystki etniczne na Polakach podczas II wojny światowej.

Oni tutaj nic nie zrobią, oni tylko biją sobie punkty wyborcze, bo są kamery telewizyjne, ale robią to dla polskich kamer, a nie dla Ukraińców.

Źródło:

http://www.rmfm24.pl/tylko-w-rmf24/wywiady/kontrwywiad/news-ks-isakowicz-majdan-przyjazn-z-diablem-tragiczny-blad-polski,nld,1096498#utm_source=paste&utm_medium=paste&utm_campaign=msie

ZAŁĄCZNIK NR 2A

Rozbiór Ukrainy

Ukraina jest sztucznym tworem i większość jej ziem historycznie należy do Rosji.

Rosyjska Duma Państwowa oficjalnie zaproponowała Polsce udział w rozbiórce Ukrainy. Autorem propozycji rozbioru jest lider frakcji LDPR w Dumie, Władimir Żyrinowski. Wiceprzewodniczący Dumy Państwowej wysłał oficjalne pismo do Ministerstwa Spraw Zagranicznych z propozycją, aby Polska domagała się referendum ws. przyłączenia do Polski pięciu zachodnich obwodów Ukrainy. Zdaniem kontrowersyjnego rosyjskiego polityka, „Łuck, Lwów, Tarnopol to polskie ziemie”. Na tej podstawie nasz kraj mógłby rościć do nich prawo.

Podobną ofertę od Żyrinowskiego otrzymali także Węgrzy i Rumuni. Państwa te miałyby przejąć obwód zakarpacki i czerniowiecki. Gdyby taki

rozbiór się dokonał, to Polska ponownie po ponad 75 latach graniczyłaby z Rumunią i Węgrami.

Oferta Żyrinowskiego brzmi kusząco, zwłaszcza w kontekście odzyskania „Perły Galicji”, czyli Lwowa. Trudno zapomnieć też, że te tereny wielokrotnie zmieniały przynależność. Tylko w ubiegłym stuleciu region lwowski należał do Austro-Węgier, Polski, następnie Związku Radzieckiego i obecnie Ukrainy. Kolejna zmiana nie byłaby tu niczym nowym...

Źródło:

<http://natemat.pl/95967,rozbiór-ukrainy-mozliwy-do-polskiego-msz-wplynela-propozycja-z-rosyjskie-j-dumy-panstwowej>

ZAŁĄCZNIK NR 2B

ZAŁĄCZNIK NR 3

EuroMajdan

Wiadomość z Wilna o niepodpisaniu umowy stowarzyszeniowej przez Janukowycza uderzyła w jak piorun. Gdy ta niesławna decyzja została ogłoszona opinii publicznej, w kilku małych miastach na ulicach pojawiły się grupki ludzi z transparentami popierającymi integrację europejską i krytykującymi zaprzestanie prac nad umową stowarzyszeniową.

Ludzie przychodzą na Majdan oburzeni, nie wyprowadziła ich żadna siła polityczna. Protestowali, by wyrazić swój sprzeciw wobec polityki Wiktora Janukowycza. Pierwszą falę demonstracji nazywa się studenckimi. Zaczęły się strajki uniwersytetów. Na początku dotyczyło to miast na zachodzie kraju, ale dołączyła do tego ruchu duża grupa uczelni kijowskich. W miastach nie widać symboli partyjnych, to także sytuacja bezprecedensowa – na ulicach wiszą tylko flagi Ukrainy, Unii Europejskiej i wielu innych krajów, których obywatele wspierają protesty.

Poczynając od 21-ego listopada także liczba osób zgromadzonych na Majdanie w Kijowie rosła systematycznie, osiągając szczyt trzy dni później, 24-ego. Na ulice wyszło wtedy 100 lub nawet 150 tysięcy ludzi, a ich protest zyskał nazwę „Euromajdanu”. Na ulice stolicy Ukrainy 1 grudnia wyszło 1,6 miliona ludzi (Kijów liczy niecałe 3 miliony mieszkańców). Ludzie stoją na Majdanie i walczą o wolny kraj, modlą się i proszą o pomoc. W każdym mieście odbywają się zebrania, zbierają pieniądze, jedzenie, leki i odzież na Majdan. Cały świat spogląda na to, co się dzieje na Ukrainie.

– Jestem Ukrainką, pochodzę z Kijowa. Teraz jestem na Majdanie, w centrum mojego miasta. Wszyscy, którzy planowali zostać dłużej na placu Niepodległości mieli na sobie narciarskie albo snowboardowe ubrania. To zapach rewolucji, pochodzący ze spalonych opon, tworzących zasłonę dymną dla policji, żeby nie wiedziała, w którym kierunku ma strzelać. To także znak, po którym odróżniamy „naszych” ludzi w tłumie w metrze.

Chcę żebyście wiedzieli, czemu tysiące ludzi, z całego kraju wyszło na ulicę. Jest tylko jeden powód. Chcemy być wolni od dyktatury i polityków, którzy pracują tylko na swoją rzecz. Którzy są zdolni do strzelania, bicia i okaleczania ludzi. Tylko po to by zatrzymać swoje pieniądze, domy i władze. Chcę, żeby ci ludzie, którzy tu są, którzy mają godność, są dzielni, chcą żeby mieli normalne życie. Rozwalone drogi, niskie zarobki. Większa połowa Ukraińców powyjechała za granicę, żeby ubezpieczyć swoją rodzinę, podczas gdy drogi prezydent i jego współpracownicy mieszkają w takich luksusach, domach, w jakich nie mieszka żaden inny prezydent świata.

Jesteśmy cywilizowanymi ludźmi, ale nasz rząd to barbarzyńcy. To nie Związek Sowiecki. Nie chcemy, żeby nasze sądy były skorumpowane. Chcemy być wolni. Wiem, że może jutro nie będziemy mieli telefonów, Internetu i będziemy tutaj sami. Możliwe, że milicjanci będą zabijać nas jednego po drugim, kiedy tylko się ściemni. Mamy wolność w środku naszych serc, mamy wolność w naszych umysłach.

Źródło:

<http://fakty.interia.pl/raport-zamieszki-na-ukrainie/aktualnosc/news-jestem-ukrainka-pomozcie-nam-poruszajacy-apel,nId,1108675>

Majdan na facebooku

W moim odczuciu jest to trzeci raz, kiedy na Ukrainie tak wyraźnie zabiera głos społeczeństwo obywatelskie – po raz pierwszy zrobiło to w 1991 roku, kiedy odzyskałyśmy niepodległość. Po raz drugi w czasie Pomarańczowej rewolucji 2004 roku. To także pierwszy przypadek w historii Ukrainy, kiedy tak powszechnie używa się nowych mediów do komunikowania, dzielenia informacji i samorganizowania się.

Właśnie użycie nowych mediów najwyraźniej odróżnia obecne demonstracje od wszystkich wcześniejszych protestów w krajach postsowieckich. Dzieje się tak z jednej strony dzięki temu, że w ostatnich latach wyraźnie zyskały one na popularności. Z drugiej strony Ukraińcy mają coraz mniej zaufania do tradycyjnych mediów – różne grupy medialne dzielą między siebie widownię telewizyjną. W odpowiedzi na poszukiwanie platformy dla niezależnych głosów, pojawił się kanał niestandardowej telewizji, nazwany hromadske.tv (co dosłownie znaczy obywatleska.tv), który działa w oparciu o portal YouTube i udostępnia swoje materiały innym telewizjom za darmo. Jest on bardzo ściśle powiązany z mediami skocznościowymi. Streaming wprost z telefonów i tabletów protestujących, wywiady i relacje przesyłane do sieci, stałe wykorzystywanie postów na portalach społecznościowych – to tylko niektóre ze sposobów tworzenia niezależnych mediów współczesnej Ukrainy. I choć hromadske.tv udostępnia wyłącznie wiadomości i dyskusje poświęcone sprawom politycznym i społecznym, zyskuje popularność w zawrotnym tempie. Jeśli dodamy do tego wspomniany we wstępie trend na Twitterze uzyskamy obraz zaskakująco podobny do tego, co działo się w czasie Arabskiej Wiosny.

Źródło:

<http://magazykontakt.pl/euromajdan.html>

ZAŁĄCZNIK NR 5 ---

Majdan – wojna?

W nocy z 30 listopada siły specjalne brutalnie rozpędziły Euromaidan. Pobito pokojowo protestujących, w tym ludzi starszych i studentów. Wielu ludzi zostało rannych włączając w to kobiety. Unia Europejska i Stany Zjednoczone obiecały wyciągnąć bardzo surowe konsekwencje z działań Kijowa.

– Nie będę nawet starał się przywoływać kilku zabawnych wytłumaczeń tych zdarzeń, które podawała władza, ponieważ są całkowicie absurdalne.

Pokazują też zupełny brak szacunku władz do wszystkich obywateli Ukrainy i europejskich polityków, którym Janukowycz obiecał na szczycie w Wilnie, że nie będzie żadnych rozwiązań siłowych wobec demonstrujących.

Po porannej akcji policji około trzydzieści osób zostało poważnie rannych, kilkanaście pozostało w szpitalach, a kolejne trzydzieści aresztowano. Berkut pod rozkazami prezydenta strzela do ludzi, bije, katuje, dogania na ulicach i dobija wszystkich, kto mu się trafi pod rękę, polewając wodą kiedy był silny mróz. Pozostali schronili się w klasztorze Michajłowskim oraz w okolicach placu. Ostatni raz Kijowianie chowali się w tym monasterze w XIII wieku podczas inwazji mongolskiej. Już o poranku ludzie, którzy usłyszeli o „rozbiciu” Majdanu zaczęli się gromadzić w tym miejscu.

Reakcja społeczeństwa ukraińskiego całkowicie mnie zaskoczyła i co ważniejsze dała mi nadzieję, że gdy pojawia się realne zagrożenie, ludzie konsolidują się i są w stanie stanąć do walki o swoje prawa. Szczególnie gdy chodzi nie o sprawy materialne, ale o podstawowe prawo do życia bez strachu o siebie i swoje dzieci. Gdy rząd próbował zdusić głos ludzi, w pierwszej chwili nie byli przygotowani na odpowiednią reakcję. Ale co ważniejsze, gdy już odpowiedzieli to akcja była pokojowa, inteligentna i stanowcza. Mimo że Kijów jest miastem dwujęzycznym, gdzie dominuje rosyjski podczas protestu wszyscy mówili po ukraińsku. To nie tylko znak zjednoczenia, ale również protest przeciwko Rosji i jej próby kolonizacji Ukrainy. Demonstracje w Kijowie nie ustały.

Uliczne walki kosztowały życie i zdrowie kilkuset osób i stały się punktem zwrotnym w rozwoju sytuacji. Wiktor Janukowycz pod naciskiem opinii zachodniej, a także fali wzburzenia w kraju zdecydował się przywrócić konstytucję z 2004 roku i doprowadzić do wcześniejszych wyborów. Janukowycz opuścił stolicę, a parlament usunął go z urzędu.

– To jest wojna, wojna! Gdzie ludzie zabijają jeden drugiego, rodak rodaka. Zabijają tam tak młodych ludzi, w jej wieku, mających zaledwie po 20 albo 16 lat.

– Nigdy nie myślałam, że na swoje własne oczy zobaczę to, co dzieje się teraz na Ukrainie. Wojna! Wojna domowa albo inaczej bratobójstwo! Swoi zabijają swoich, broniąc tego u kogo już na rękach krew ludzi broniących swój kraj i przyszłość swoich dzieci.

Źródło:

<http://magazykontakt.pl/euromajdan.html>

WOS/historia i społeczeństwo

Agata Szymaniak

TEMAT

Kto nigdy nie doświadczył emigracji, nie wie, jak trudno przebywać wśród obcych ludzi, nie znając dobrze ich języka – historia polskiej emigracji

Lekcja wiedzy o społeczeństwie, bądź bloku: historia i społeczeństwo.
Po modyfikacji może być również zrealizowana na godzinie wychowawczej.

CELE ZAJĘĆ:

Uczeń/uczennica:

- wymienia przyczyny emigracji i podaje przykłady
- podaje współczesne kierunki emigracji na świecie
- wyjaśnia sformułowanie „Wielka Emigracja”
- wymienia największe fale emigracji w historii Polski
- wymienia i wyjaśnia możliwe postawy emigrantów wobec krajów, w których się znaleźli

METODY:

- burza mózgów
- mini wykład
- gra symulacyjna

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- 6 talii kart
- zasady gry w „Barnga” (załącznik numer 1)
- tablica i marker

TOK ZAJĘĆ:

---

1. Dlaczego ludzie emigrują?

Poproś uczniów, aby określili jakie motywacje towarzyszą ludziom, którzy na stałe opuszczają swoją małą ojczyznę, swoje miejsce zamieszkania (burza mózgów).

Zapisać na środku tablicy słowo „emigracja”/zdanie:
Dlaczego ludzie emigrują?

Uczniowie podają przyczyny, które zostają zapisane na tablicy. Po wyczerpaniu się pomysłów, nauczyciel grupuje przyczyny według podanej typologii.

- osobowościowe
- ekonomiczne
- polityczne
- kulturowe
- religijne
- naukowe – drenaż mózgow
- społeczne

2. Gdzie emigrują ludzie?

W formie schematu zapisz podane przez uczniów kierunki emigracji:
Miejsce A → Miejsca B

Emigracja wewnętrzna:

wieś → miasto

miasto → wieś

Emigracja zewnętrzna:

ojczyzna → za granicę

kraj biedny → kraj bogaty

Czy ten schemat został wyczerpany?

ojczyzna → kraj tranzytowy → kraj docelowy

3. **Mini wykład – historia emigracji polskiej, wybrane aspekty emigracji światowej:**

Wielka Emigracja po powstaniu listopadowym 1831 rok.

Dlaczego mówimy o „wielkiej” emigracji? Ugrupowania polityczne – Hotel Lambert, Towarzystwo Demokratyczne Polskie, Gromady Ludu Polskiego.

Najważniejsze postaci – Adam Czartoryski, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Joachim Lelewel, Michał Czajkowski, Zygmunt Krasiński, Maurycy Mochnacki, Ignacy Domeyko, Ludwik Mierosławski.

Jakie kierunki wybrali ówczesni emigranci?

Fala emigracji po II Wojnie Światowej.

Przesunięcie granic Polski doprowadziło do masowych wysiedleń ludności i migracji ludności polskiej, ukraińskiej, Łemków. Pojęcie repatriacji.

Rok 1950 to początek emigracji wysiedleńców pochodzenia niemieckiego do Republiki Federalnej Niemiec.

- Rok 1968 – z Polski wyjechało wtedy ponad 25 tys. Żydów.
- Rok 1981 – wprowadzenie stanu wojennego – Polskę opuściło około 250 tys. ludzi.
- Emigracja w PRL-u – historia braci Andrzeja i Krzysztofa Zielińskich
- 2004 – emigracja po wstąpieniu Polski do UE
- Afrykańska wiosna – emigracja do Francji i Włoch
- Pomarańczowa rewolucja a fala emigracji
- Czy Polsce grozi fala uchodźców z Ukrainy?

Podczas prowadzenia wykładu wymieniaj przykłady emigracji, wskazując na zaproponowaną wcześniej typologię przyczyn.

4. **Jak jest na emigracji? Gra symulacyjna „Barnga”**

Podziel klasę na 4–6 grup liczących od trzech do pięciu osób (zależy od liczebności klasy). Niech każda osoba z klasy kolejno odliczy od 1 do 5. W ten sposób powstaną grupy, które są zróżnicowane pod względem relacji międzyosobowych. Zasady gry dla każdej grupy w załącznikach.

Barnga – to turniej gry w karty. Każda grupa rozgrywa rozdania przy osobnym stole. Należy przystosować klasę, poprzez właściwe ustawienie krzesel i ławek. W trakcie gry obowiązuje całkowity zakaz mówienia, dozwolona jest jedynie komunikacja niewerbalna. Wszystkie grupy otrzymują karty z regułami gry. Zasady te dla poszczególnych grup różnią się nieznacznie, czego uczestnicy nie są jednak świadomi. Pierwszą rundę każda grupa rozgrywa oddzielnie. Następnie z każdej grupy zostaje wybrana jedna osoba, która dołącza do gry przy innym stole (zmiana stołów wg wskazówek zegara). Dopiero w trakcie drugiej rundy uczestnicy zdają sobie sprawę, że przy każdym ze stołów obowiązują inne reguły gry, co prowadzi do nieporozumień. Posługując się jedynie komunikacją niewerbalną, nowe

osoby muszą zatem odgadnąć lub dowiedzieć się od pozostałych uczestników, na czym polegają nowe zasady. W podobny sposób rozgrywane zostają kolejne rundy. Turniej zostaje zakończony po około 4–5 rundach, po czym następuje omówienie gry.

5. Podsumowanie

- Co się wydarzyło podczas gry?
- Jak się czuliście po zmianie stolika?
- Czy łatwo było Wam odnaleźć się przy nowym stoliku?
- Kiedy zorientowaliście się, że coś nie jest nie tak, że przy innych stolikach są inne zasady?
- Czego metaforą może być ta gra?

Podsumuj grę, wprowadzając pojęcie: stresu akulturacyjnego i szoku kulturowego. Omawiaj, zapisując na tablicy różne postawy emigrantów. Najlepiej odwołuj się do konkretnych doświadczeń podanych przez uczniów po zakończeniu gry.

- Integracja
- Separacja
- Asymilacja
- Marginalizacja

BIBLIOGRAFIA

---

http://uchodzczydoshkoly.pl/files/warsztaty_kompetencji_miedzykulturowych-podrecznik_dla_trenerow.pdf

<http://www.hfhr.org.pl/wezkurs/e-podrecznik/images/stories/wezkurs/zalacznik393.pdf>

<http://www.psz.pl/tekst-27340/Migracje-na-swiecie>

<http://kontekstyspoleczne.umcs.lublin.pl/wp-content/uploads/2013/06/Szumilo-1-1.pdf>

<http://www.infopolonia.pl/historia-polskiej-emigracji>

ZAŁĄCZNIK NR 1

Barna – zasady gry

Źródło: Stöhr Ch., *Moduł 2 (Część 1): Szkolenie międzykulturowe* [w:] Mechatronika, Römer M. (publikacja powstała w ramach projektu „Minos”, realizowanego w latach 2005–2007 przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej)

Stół nr 1

1. Przeczytajcie uważnie polecenie. Przed rozpoczęciem gry upewnijcie się, że rozumiecie i znacie wszystkie obowiązujące zasady. Podczas gry nie będziecie mogli porozumiewać się ze sobą za pomocą słów. Dozwolone są gesty i obrazki.
2. Do gry będą Wam potrzebne karty od 2 do 10 oraz As. Pamiętajcie, żeby przed rozdaniem dobrze je potasować.
3. Każdy z graczy otrzymuje 5 kart. „Dwójka” jest kartą najniższą, „As” najmocniejszą. Wszystkie kolory są równoważnie, nie ma koloru atu.
4. Rozdającym może być dowolnie wybrana osoba. Grę rozpoczyna osoba znajdująca się po lewej stronie od rozdającego.
5. Osoba rozpoczynająca grę może wyłożyć dowolną kartę. Pozostałe osoby muszą dostosować się do koloru pierwszej karty. Jeżeli nie mają karty w danym kolorze, mogą wyłożyć dowolną inną. Rozdanie wygrywa osoba z najwyższą kartą pierwotnego koloru.
6. Osoba, która wygra najwięcej rozdań, wygrywa rundę i na znak osoby prowadzącej przechodzi do następnego stolika zgodnie z ruchem wskazówek zegara. Pozostałe osoby zostają przy stole.
7. Remisy rozgrywane są za pomocą gra „Papier, kamień, nożyce”.
8. Runda trwa 5 minut i składa się z tyle rozdań, na ile czas pozwoli.
9. Po zapoznaniu się z zasadami, rozegrajcie rundę próbką, podczas której możecie porozumiewać się słownie. Jeżeli nie macie żadnych pytań po rozegraniu tej rundy, dajcie znak osobie prowadzącej, a ona powie Wam kiedy możecie rozpocząć grę. Wszystkie stoliki rozpoczną grę w tym samym czasie. Pamiętajcie, że po rozpoczęciu gry możecie porozumiewać się tylko gestami lub obrazkami.

Powodzenia!

1. Przeczytajcie uważnie polecenie. Przed rozpoczęciem gry upewnijcie się, że rozumiecie i znacie wszystkie obowiązujące zasady. Podczas gry nie będziecie mogli porozumiewać się ze sobą za pomocą słów. Dozwolone są gesty i obrazki.
2. Do gry będą Wam potrzebne karty od 2 do 10 oraz As. Pamiętajcie, żeby przed rozdaniem dobrze je potasować.
3. Każdy z graczy otrzymuje 5 kart. „As” jest kartą najslabszą, „10” najmocniejszą. Kolor atu to karo.
4. Rozdającym może być dowolnie wybrana osoba. Grę rozpoczyna osoba znajdująca się po lewej stronie od rozdającego.
5. Osoba rozpoczynająca grę może wyłożyć dowolną kartę. Pozostałe osoby muszą dostosować się do koloru pierwszej karty. Jeżeli nie mają karty w danym kolorze, mogą wyłożyć dowolną inną. Rozdanie wygrywa osoba z najwyższą kartą pierwotnego koloru. W przypadku, gdyby gracz, który nie ma karty do koloru wyłożył kartę w kolorze karo, wygrywa rozdanie.
6. Osoba, która wygra najwięcej rozdań, wygrywa rundę i na znak osoby prowadzącej przechodzi do następnego stolika zgodnie z ruchem wskazówek zegara. Pozostałe osoby zostają przy stole.
7. Remisy rozgrywane są za pomocą gra „Papier, kamień, nożyce”.
8. Runda trwa 5 minut i składa się z tyle rozdań, na ile czas pozwoli.
9. Po zapoznaniu się z zasadami, rozegrajcie rundę próbką, podczas której możecie porozumiewać się słownie. Jeżeli nie macie żadnych pytań po rozegraniu tej rundy, dajcie znak osobie prowadzącej, a ona powie Wam kiedy możecie rozpocząć grę. Wszystkie stoliki rozpoczną grę w tym samym czasie. Pamiętajcie, że po rozpoczęciu gry możecie porozumiewać się tylko gestami lub obrazkami.

Powodzenia!

Stół nr 3

1. Przeczytajcie uważnie polecenie. Przed rozpoczęciem gry upewnijcie się, że rozumiecie i znacie wszystkie obowiązujące zasady. Podczas gry nie będziecie mogli porozumiewać się ze sobą za pomocą słów. Dozwolone są gesty i obrazki.
2. Do gry będą Wam potrzebne karty od 2 do 10 oraz As. Pamiętajcie, żeby przed rozdaniem dobrze je potasować.
3. Każdy z graczy otrzymuje 5 kart. „As” jest kartą najsłabszą, „10” najmocniejszą. Kolor atu to trefl.
4. Rozdającym może być dowolnie wybrana osoba. Grę rozpoczyna osoba znajdująca się po lewej stronie od rozdającego.
5. Osoba rozpoczynająca grę może wyłożyć dowolną kartę. Pozostałe osoby muszą dostosować się do koloru pierwszej karty. Jeżeli nie mają karty w danym kolorze, mogą wyłożyć dowolną inną. Rozdanie wygrywa osoba z najwyższą kartą pierwotnego koloru. W przypadku, gdyby gracz, który nie ma karty do koloru wyłożył kartę w kolorze trefl, wygrywa rozdanie.
6. Osoba, która wygra najwięcej rozdań, wygrywa rundę i na znak osoby prowadzącej przechodzi do następnego stolika zgodnie z ruchem wskazówek zegara. Pozostałe osoby zostają przy stole.
7. Remisy rozgrywane są za pomocą gra „Papier, kamień, nożyce”.
8. Runda trwa 5 minut i składa się z tyle rozdań, na ile czas pozwoli.
9. Po zapoznaniu się z zasadami, rozegrajcie rundę próbką, podczas której możecie porozumiewać się słownie. Jeżeli nie macie żadnych pytań po rozegraniu tej rundy, dajcie znak osobie prowadzącej, a ona powie Wam kiedy możecie rozpocząć grę. Wszystkie stoliki rozpoczną grę w tym samym czasie. Pamiętajcie, że po rozpoczęciu gry możecie porozumiewać się tylko gestami lub obrazkami.

Powodzenia!

1. Przeczytajcie uważnie polecenie. Przed rozpoczęciem gry upewnijcie się, że rozumiecie i znacie wszystkie obowiązujące zasady. Podczas gry nie będziecie mogli porozumiewać się ze sobą za pomocą słów. Dozwolone są gesty i obrazki.
2. Do gry będą Wam potrzebne karty od 2 do 10 oraz As. Pamiętajcie, żeby przed rozdaniem dobrze je potasować.
3. Każdy z graczy otrzymuje 5 kart. „2” jest kartą najsłabszą, „As” najmocniejszą. Kolor atu to kier.
4. Rozdającym może być dowolnie wybrana osoba. Grę rozpoczyna osoba znajdująca się po lewej stronie od rozdającego.
5. Osoba rozpoczynająca grę może wyłożyć dowolną kartę. Pozostałe osoby muszą dostosować się do koloru pierwszej karty. Jeżeli nie mają karty w danym kolorze, mogą wyłożyć dowolną inną. Rozdanie wygrywa osoba z najwyższą kartą pierwotnego koloru. W przypadku, gdyby gracz, który nie ma karty do koloru wyłoży kartę w kolorze kier, wygrywa rozdanie.
6. Osoba, która wygra najwięcej rozdań, wygrywa rundę i na znak osoby prowadzącej przechodzi do następnego stolika zgodnie z ruchem wskazówek zegara. Pozostałe osoby zostają przy stole.
7. Remisy rozgrywane są za pomocą gra „Papier, kamień, nożyce”.
8. Runda trwa 5 minut i składa się z tyle rozdań, na ile czas pozwoli.
9. Po zapoznaniu się z zasadami, rozegrajcie rundę próbką, podczas której możecie porozumiewać się słownie. Jeżeli nie macie żadnych pytań po rozegraniu tej rundy, dajcie znak osobie prowadzącej, a ona powie Wam kiedy możecie rozpocząć grę. Wszystkie stoliki rozpoczną grę w tym samym czasie. Pamiętajcie, że po rozpoczęciu gry możecie porozumiewać się tylko gestami lub obrazkami.

Powodzenia!

Stół nr 5

1. Przeczytajcie uważnie polecenie. Przed rozpoczęciem gry upewnijcie się, że rozumiecie i znacie wszystkie obowiązujące zasady. Podczas gry nie będziecie mogli porozumiewać się ze sobą za pomocą słów. Dozwolone są gesty i obrazki.
2. Do gry będą Wam potrzebne karty od 2 do 10 oraz As. Pamiętajcie, żeby przed rozdaniem dobrze je potasować.
3. Każdy z graczy otrzymuje 5 kart. „2” jest kartą najsłabszą, „As” najmocniejszą. Kolor atu to pik.
4. Rozdającym może być dowolnie wybrana osoba. Grę rozpoczyna osoba znajdująca się po lewej stronie od rozdającego.
5. Osoba rozpoczynająca grę może wyłożyć dowolną kartę. Pozostałe osoby muszą dostosować się do koloru pierwszej karty. Jeżeli nie mają karty w danym kolorze, mogą wyłożyć dowolną inną. Rozdanie wygrywa osoba z najwyższą kartą pierwotnego koloru. W przypadku, gdyby gracz, który nie ma karty do koloru wyłożył kartę w kolorze pik, wygrywa rozdanie.
6. Osoba, która wygra najwięcej rozdań, wygrywa rundę i na znak osoby prowadzącej przechodzi do następnego stolika zgodnie z ruchem wskazówek zegara. Pozostałe osoby zostają przy stole.
7. Remisy rozgrywane są za pomocą gra „Papier, kamień, nożyce”.
8. Runda trwa 5 minut i składa się z tyle rozdań, na ile czas pozwoli.
9. Po zapoznaniu się z zasadami, rozegrajcie rundę próbką, podczas której możecie porozumiewać się słownie. Jeżeli nie macie żadnych pytań po rozegraniu tej rundy, dajcie znak osobie prowadzącej, a ona powie Wam kiedy możecie rozpocząć grę. Wszystkie stoliki rozpoczną grę w tym samym czasie. Pamiętajcie, że po rozpoczęciu gry możecie porozumiewać się tylko gestami lub obrazkami.

Powodzenia!

1. Przeczytajcie uważnie polecenie. Przed rozpoczęciem gry upewnijcie się, że rozumiecie i znacie wszystkie obowiązujące zasady. Podczas gry nie będziecie mogli porozumiewać się ze sobą za pomocą słów. Dozwolone są gesty i obrazki.
2. Do gry będą Wam potrzebne karty od 2 do 10 oraz As. Pamiętajcie, żeby przed rozdaniem dobrze je potasować.
3. Każdy z graczy otrzymuje 5 kart. „As” jest kartą najsłabszą, „10” najmocniejszą. Nie ma koloru atu, wszystkie kolory są równoważne
4. Rozdającym może być dowolnie wybrana osoba. Grę rozpoczyna osoba znajdująca się po lewej stronie od rozdającego.
5. Osoba rozpoczynająca grę może wyłożyć dowolną kartę. Pozostałe osoby muszą dostosować się do koloru pierwszej karty. Jeżeli nie mają karty w danym kolorze, mogą wyłożyć dowolną inną. Rozdanie wygrywa osoba z najwyższą kartą pierwotnego koloru.
6. Osoba, która wygra najwięcej rozdań, wygrywa rundę i na znak osoby prowadzącej przechodzi do następnego stolika zgodnie z ruchem wskazówek zegara. Pozostałe osoby zostają przy stole.
7. Remisy rozgrywane są za pomocą gra „Papier, kamień, nożyce”.
8. Runda trwa 5 minut i składa się z tyle rozdań, na ile czas pozwoli.
9. Po zapoznaniu się z zasadami, rozegrajcie rundę próbką, podczas której możecie porozumiewać się słownie. Jeżeli nie macie żadnych pytań po rozegraniu tej rundy, dajcie znak osobie prowadzącej, a ona powie Wam kiedy możecie rozpocząć grę. Wszystkie stoliki rozpoczną grę w tym samym czasie. Pamiętajcie, że po rozpoczęciu gry możecie porozumiewać się tylko gestami lub obrazkami.

Powodzenia!

Michalina Butkiewicz

edukatorka teatru

Absolwentka Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

- autorka programów edukacyjnych dla nauczycieli: *Działania teatralne jako metoda edukacji, Znaki teatru – znaki czasu, Teatr – przestrzenie edukacji* w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli DYS...KURS w Szczecinie, w latach (2000–2010)
- pomysłodawczyni i autorka zeszytów metodycznych dla nauczycieli: *Kocham teatr, Dyskurs z teatrem* w ramach współpracy z teatrami: Teatrem Lalek Pleciuga i Teatrem Współczesnym (2001–2009)
- w latach: 2010–2014 współpracowała z Teatrem Polskim w Bydgoszczy w zakresie edukacji poprzez teatr
- ekspertka MEN w zakresie nowej podstawy programowej języka polskiego
- doradczyni metodyczna, autorka publikacji w prasie metodycznej
- właścicielka i dyrektorka i Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli DYS... KURS (2000–2010)
- od 2009 roku – starszy wizytator w Centrum Edukacji Artystycznej w Warszawie.

Rafał Feceneć

Nauczyciel języka polskiego i wiedzy o kulturze w LXX Liceum Ogólnokształcącym im. Aleksandra Kamińskiego w Warszawie. Od 1997 r. realizował innowacyjny program dla klas humanistycznych *Warsztaty dziennikarskie*, którego był współautorem.

Jest autorem i koordynuje realizację Szkolnego Programu Wspierania Uzdolnień, który był podstawą przyznania LXX LO Certyfikatu Prezydenta m. st. Warszawy Wars i Sawa dla szkół wspierających i rozwijających uzdolnienia swoich uczniów.

Egzaminator Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.

Agata Szymaniak

Absolwentka socjologii i pedagogiki na Uniwersytecie Warszawskim.
Nauczycielka wiedzy o społeczeństwie i podstaw przedsiębiorczości w Liceum Plastycznym w Warszawie od 2010 roku. Podczas wykorzystuje formy pracy warsztatowej.

Działalność:

2014–2015 – doradztwo zawodowe w ZPSP „Planowanie ścieżki kariery zawodowej uczniów Liceum Plastycznego”

2013 – Warsztaty „Między innymi”
Edukacja międzykulturowa w praktyce

2013 – Badane karier zawodowych absolwentów Wydziału Pedagogicznego

Uniwersytetu Warszawskiego

2010 – Badanie Instytutu Socjologii UKSW, Pracownia Badawcza Polskiego Pomiaru Postaw i Wartości pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Sławomira H. Zaręby.

Wydawca
Teatr Powszechny
im. Zygmunta Hübnera
ul. Zamoyskiego 20
03-801 Warszawa
22 818 00 01

Edukacja
Dominika Szulc
510 131 807
d.szulc@powszechny.com

Biuro Obsługi Widzów
22 818 48 19
bow@powszechny.com

Kasa
22 818 25 16
czynna od 12.00 do rozpoczęcia przedstawienia
(pon. do 18.00, w nd. od 14.00)
kasa@powszechny.com

Internetowa sprzedaż biletów
www.powszechny.com

21 listopada 2013 roku kilka tysięcy osób wychodzi na kijowski Plac Niezależności, by zaprotestować przeciwko decyzji prezydenta Ukrainy o odstąpieniu od podpisania umowy stowarzyszeniowej z Unią Europejską. Brutalna interwencja oddziałów milicji w nocy z 29 na 30 listopada sprawia, że spontaniczny, studencki, proeuropejski protest zamienia się w ogólnonarodową „rewolucję godności”, w której uczestniczą intelektualiści i robotnicy, przedsiębiorcy i uczniowie, artyści i urzędnicy. Na Majdan wychodzą setki tysięcy ludzi...

Od listopada 2013 do lutego 2014 członkowie nieformalnej grupy Nowa Ukraińska Drama na gorąco spisywali relacje świadków i uczestników kijowskich protestów. Natalia Woróżbyt skomponowała z nich tekst dokumentalny, portretujący kolejne fazy rewolucji widzianej od środka, oczami zwykłych ludzi.

Spektakl kondensuje fakty i emocje. Dokumentalistyka zostaje wpisana w ciała aktorów, przepisana na ruch i motywy muzyczne. Konkretnie, historyczne wydarzenia rozgrywają się tu i teraz, na scenie, wobec widzów. Gorączka rewolucyjna zagarnia bohaterów, przybierając najróżniejsze formy. Entuzjazm i zwątpienie, poczucie siły i przerażenie przemocą, fascynacja wspólnotowością i samotność żałoby. Czy my – mieszkańcy bezpiecznych krajów – mamy jakikolwiek dostęp do takich doświadczeń? Czy nasza perspektywa jest niewinna?